

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Facultatea de Economie,
Administrație și Afaceri

TEZĂ DE DOCTORAT

DOMENIUL ECONOMIE

Strategii specifice de aderare a României la zona euro

REZUMAT

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. Gabriela PRELIPCEAN

DOCTORAND:

Otilia Georgiana FLOROIU (DUMITRIU)

SUCEAVA, 2023

**UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA
FACULTATEA DE ECONOMIE, ADMINISTRAȚIE ȘI AFACERI
Școala Doctorală – Domeniul Economie**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Strategii specifice de aderare a României la zona euro

Conducător științific:

Prof. Univ. Dr. Gabriela **PRELIPCEAN**

Doctorand:

Otilia – Georgiana **Floroiu (Dumitriu)**

Suceava, 2023

Cuprinsul tezei de doctorat

Listă abrevieri și prescurtări

Index figuri

Index tabele

Lista anexelor

Introducere

Capitolul 1 Bazele teoretice ale integrării economice și monetare

1.1 Integrarea economică – teoria și practica integrării

1.2. Integrarea monetară – baze teoretice și practice

1.2.1. Teoriile clasice ale monedei

1.2.2. Teoriile moderne ale monedei

1.2.3. Monetarismul

1.2.4. Critica Școlii austriece asupra teoriilor monetaristă și keynesiană

1.2.5. Teoria monetară modernă

Concluzii

Capitolul 2 Integrarea monetară europeană

2.1. Zonele monetare optime – cadrul suport pentru formarea uniunilor monetare

2.1.1. Abordări clasice ale teoriei ZMO

2.1.2. Abordări moderne ale teoriei ZMO

2.1.3. Analiza României prin prisma criteriilor ZMO

2.1.4. Teoria ZMO în prezent – critici și îmbunătățiri

2.2. Uniunea monetară – istoric, tipologii, instituții

2.3. Evoluții recente privind crearea monedei unice europene

2.4. Avantaje și dezavantaje ale adoptării monedei euro

2.5. Criza zonei euro – studii de caz și lecții învățate

Concluzii

Capitolul 3 Îndeplinirea criteriilor de convergență economică. Analiză comparativă România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă

3.1. Criteriile de convergență economică

3.2. Analiza comparativă a stadiului de integrare economică: România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă

3.3. Gradul de convergență reală: factori de influență. Analiză econometrică

3.4. Inovarea și gradul de convergență în România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă

Concluzii

Capitolul 4 Încrederea în moneda euro. Analiză comparativă pentru România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă

4.1. Analiză comparativă a încrederii în moneda euro la nivelul statelor România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă

4.2. Cercetare privind percepția cetățenilor români asupra monedei euro

4.2.1. Metodologia cercetării

4.2.2. Aspecte socio-demografice

4.2.3. Impactul pandemiei COVID-19

4.2.4. Întrebări Flash Eurobarometru

4.2.5. Eficientizarea procesului de adoptare a monedei euro

Concluzii

Capitolul 5 Strategii specifice de aderare la zona euro

5.1. Calitatea vieții – o provocare pentru politicile de aderare

5.2. Strategii de aderare – experiențe anterioare și lecții învățate

5.3 Rolul IMM-urilor în strategiile de aderare

5.3.1 Impactul activității IMM-urilor din România asupra aderării la zona euro

5.3.2 Impactul adoptării monedei euro asupra activității IMM-urilor

5.4 Indicele General de Convergență (IGC) și clasificarea statelor membre UE

5.4.1 Metoda componentelor principale (ACP)

5.4.2 Metoda Procesului Ierarhiei Analitice (PIA)

5.4.3 Metoda critică de determinare a ponderilor

5.4.4 Metoda entropică (EWM – Entropy Weight Method)

5.5 Strategii de aderare specifice României - măsuri de eficientizare

Concluzii

Concluzii finale, contribuții personale, cercetări viitoare și implicații economico-manageriale

Bibliografie

Anexe

Cuvinte cheie

Zona euro, adoptarea monedei euro, țările Europei Centrale și de Est, inovare, convergență, analiză comparativă, incluziune financiară, creștere economică, încrederea în moneda unică, criteriile Maastricht, IMM, Eurobarometru, metoda componentelor principale (ACP), metoda procesului ierarhiei analitice (PIA), metoda critică de determinarea ponderilor, metoda entropică (EWM), Indicele General de Convergență (IGC).

Introducere

Importanța, motivația și scopul temei de cercetare

Uniunea Economică și Monetară (UEM), aflată încă în proces de consolidare, a fost creată pentru a facilita depășirea dificultăților economice ce au survenit în Europa spre finalul secolului al XX-lea, fiind dovada că țările europene au realizat că, prin acțiuni concertate, beneficiile obținute ar putea fi maximizate.

UEM și, implicit, adoptarea monedei unice de către toate țările membre, reprezintă cel mai important element al Tratatului Uniunii Europene rezultat din acordurile de la Maastricht. Uniunea monetară conferă pieței o identitate mult mai palpabilă, deoarece elimină problema costurilor de tranzacție și favorizează integrarea piețelor. Declanșarea preocupărilor pentru moneda unică a fost corelată cu conceptul creării pieței unice, considerată a fi calea spre o dezvoltare armonioasă a activităților economice.

Principiile funcționării uniunii monetare presupun totodată și coerența între spațiul monedei unice și prevalarea stabilității prețurilor și o monedă comună puternică. În prezent, moneda euro a înlocuit moneda națională în 20 de state membre ale Uniunii Europene. Deși toate țările membre UE fac parte din Uniunea Economică și Monetară, următoarele state nu au introdus încă moneda unică și nici nu beneficiază de clauze de opt-out: Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, Polonia, România și Suedia.

Trecerea la moneda unică reprezintă următorul pas esențial în direcția deplinei integrări economice, politice și instituționale a României în Uniunea Europeană. România s-a obligat prin Tratatul de Aderare să adopte moneda euro, însă poate alege momentul optim pentru a face acest pas, cu condiția să îndeplinească o serie de criterii de convergență nominală, reală și legislativă.

În anul 2016, România îndeplinea toate criteriile de convergență nominală, exceptând participarea la anticamera euro ERM II. În prezent, România nu mai îndeplinește nici unul dintre criterii și împotriva sa a fost declanșată, în 2020, o procedura de deficit excesiv.

Motivația acestei lucrări derivă din dorința de a afla care sunt evenimentele și cauzele care au dus la îndepărtarea României de la drumul către euro și ce strategii specifice pot fi aplicate pentru a consolida procesul aderării și a îndeplini criteriile obligatorii.

Scopul lucrării este de a prezenta strategiile specifice procesului de adoptare a monedei euro în România. Mai exact, ne propunem determinarea gradului de îndeplinire a criteriilor de convergență la nivel național, analizarea opiniei cetățenilor cu privire la moneda euro, dezvoltarea unui indice general de convergență care să indice poziția României în clasamentul european, respectiv gradul de divergență și identificarea factorilor care influențează indicatorii macroeconomici de interes și a modalităților prin care pot fi ajustate valorile înregistrate pentru a crește eficacitatea și eficiența eforturilor în procesul de aderare la zona Euro.

Obiectivul general și obiectivele specifice ale lucrării

Principalul obiectiv al cercetării doctorale este identificarea principalelor strategii de aderare a României la zona euro.

În vederea atingerii scopului propus, am stabilit următoarele **obiective specifice** demersului de cercetare științifică:

O1: Prezentarea principalelor aspecte privind perspectivele integrării economice și monetare în zona euro.

O2: Dezbateră teoria zonelor monetare optime și analiza principalelor avantaje și dezavantaje ale adoptării monedei euro.

O3: Determinarea gradului de îndeplinire a criteriilor de convergență nominală, reală și juridică în România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă.

O4: Identificarea principalilor factori care influențează gradul de convergență reală.

O5: Dezbateră rolului inovării în procesul de aderare la zona euro.

O6: Analiza opiniei și a gradului de încredere cu privire la moneda euro.

O7: Dezbateră rolului IMM-urilor în procesul de aderare la zona euro.

O8: Calcularea unui indice agregat de convergență generală pentru măsurarea convergenței nominale, reale și sociale la nivelul UE.

O9: Formularea strategiilor de aderare ale României la zona euro, în baza experiențelor anterioare și a analizei proprii.

Ținând cont de obiectivul general și obiectivele specifice lucrării, am delimitat următoarele **ipoteze** care vor fi testate pe parcursul cercetării:

I1: Integrarea presupune implementarea unor politici comune, care să reducă gradul de divergență în interiorul uniunii.

I2: Momentul optim pentru aderarea la o uniune monetară este dat de îndeplinirea criteriilor teoriei ZMO.

I3: Este necesară o evaluare constantă a stadiului de integrare, în vederea ajustării politicilor de aderare.

I4: Evoluția PIB/locuitor depinde atât de factori economici, cât și de factori sociali.

I5: Inovarea este esențială pentru creșterea sustenabilă și dezvoltarea economică.

I6: Cetățenii români sunt optimiști cu privire la adoptarea monedei euro, însă campaniile de informare nu sunt suficiente și au un grad redus de eficiență.

I7: Între activitatea IMM-urilor și procesul de aderare există o relație de cauzalitate: adoptarea monedei euro are un efect pozitiv asupra activității IMM-urilor, dar și îmbunătățirea performanțelor IMM-urilor are un efect pozitiv asupra îndeplinirii criteriilor de convergență.

I8: Potențialul de convergență al României se situează sub media europeană.

I9: Strategia de aderare trebuie să țină cont de recomandările Comisiei Europene, de specificul național și de experiența anterioară a altor state.

Metodologia cercetării

Având în vedere natura temei abordate, putem considera că metodologia de cercetare este una deductivă, fiind utilizate atât analiza calitativă, cât și cea cantitativă.

În cadrul metodologiei cercetării am urmărit identificarea și cercetarea celor mai relevante surse de informații pentru tema aleasă:

- Literatura de specialitate: articole și cărți accesate prin intermediul bazelor de date științifice on-line.

- Informații publice oficiale disponibile online: accesarea site-urilor oficiale ale instituțiilor de la nivelul UE și ale băncilor naționale.

- Chestionarul: derulat în anul 2020, pentru un eșantion de 1000 de persoane rezidente în România.

- Participarea la conferințe științifice.

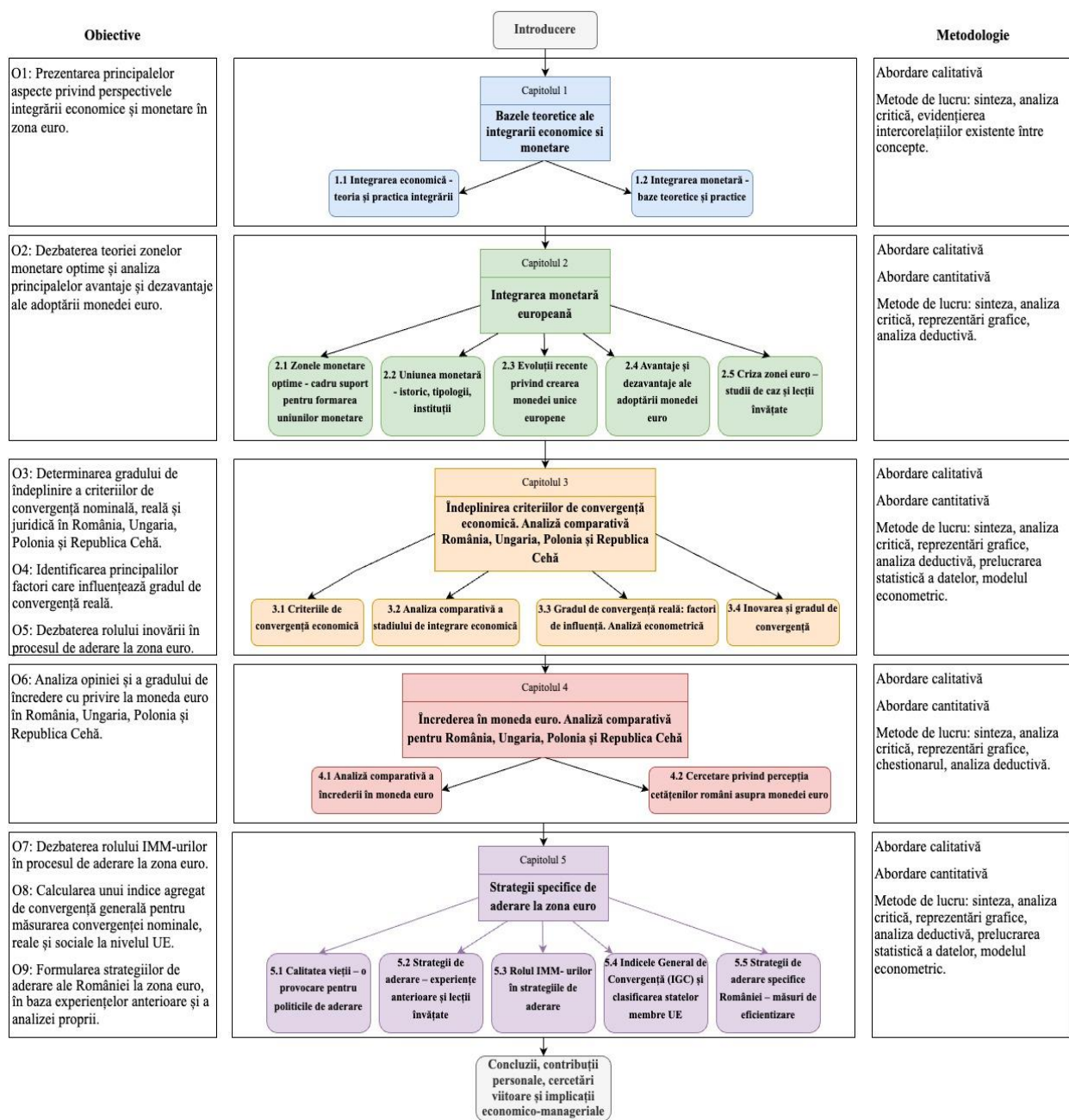
Tehnicile și metodele utilizate în cercetare corespund scopului și obiectivelor stabilite. În vederea selectării datelor referitoare la fenomenele ce constituie obiectul cercetării am utilizat analiza documentară. Cu scopul de a obține o delimitare realistă a noțiunilor analizate, am consultat diverse surse: cărți, articole științifice, rapoarte și legi. Pentru a compara evoluția în timp a anumitor indicatori și a identifica evoluții viitoare am apelat la observația științifică, analiza statistică și previziunea economică. Cu ajutorul problematizării, am indus și formulat științific cercetarea privind integrarea monetară, iar pentru a emite și a aplica judecăți și raționamente am folosit analiza logică. În redactarea concluziilor ne-am folosit de observația științifică și de logică.

Prezentarea sintetică a capitolelor tezei de doctorat

În introducerea acestei lucrări, ne-am propus o serie de obiective specifice (Figura nr. 1), care să ofere o imagine de ansamblu a problematicii studiate și să asigure un grad ridicat de interdisciplinaritate. În jurul acestor obiective am conturat principalele capitole, cinci la număr, și subcapitole. Capitolelor mai exhaustive le corespund mai multe obiective de cercetare, iar metodele de lucru și tipurile de abordare au fost atent adaptate subiectului cercetat.

Primul capitol, ”Bazele teoretice ale integrării economice și monetare” debutează cu analiza teoriilor integrării economice, prin delimitarea clară a noțiunilor de uniune vamală și acord de liber schimb. Urmează apoi prezentarea uniunii vamale ca formă de bază a integrării economice și a literaturii de specialitate privind teoriile vamale, în special a lucrărilor următorilor cercetători: Cournot (1927), Wicksell (1934), Bye (1953), Giersch (1949) și Viner (1950). Contribuția lui Viner, devenită o sursă inegalabilă de informare cu privire la acordurile comerciale preferențiale din economie, este prezentată împreună cu cele trei efecte posibile ale aderării: efectul de creare de comerț, efectul de deturnare de comerț și efectul de restricționare a volumului tranzacțiilor din comerțul extracomunitar. Ulterior, vom analiza bazele teoretice și practice ale integrării monetare prin parcurgerea cronologică a teoriilor monetare, identificarea principalilor reprezentanți și a principiilor ce au stat la baza analizelor lor.

Sursa: Prelucrare proprie în draw.io

Figura nr. 1 Schema lucrării „Strategii specifice de aderare a României la zona euro”

Ca element de noutate, spre finalul acestui capitol, vom explica, în mod sistematic, diferențele existente între perspectiva austriacă și monetariști și keynesieni și vom prezenta succint o teorie ce a câștigat mulți adepți în ultima perioadă, teoria monetară modernă (MMT), care se bazează pe o emisiune monetară excesivă.

Cel de-al doilea capitol abordează ”Integrarea monetară europeană”. Problema uniunii monetare este una de actualitate, atât pentru țările dezvoltate care au intrat deja în zona euro, cât și pentru cele în curs de dezvoltare, ale căror eforturi sunt îndreptate în direcția îndeplinirii criteriilor necesare.

Abordăm teoria clasică a zonelor monetare optime (ZMO), prin care Mundel (1961) fundamentează noțiunea de uniune monetară. Teoria ZMO stă la baza înțelegerii adoptării monedei euro în cadrul noilor state membre și explică crearea și funcționarea unei uniuni monetare. Urmărim abordarea teoriei ZMO din două perspective, cea clasică – susținută de autori precum Mundell (1961), McKinnon (1963), Kennen (1969), Fleming (1971), Ingram (1959) și cea modernă – prin lucrările lui Frankel (1999), Rose (2000), Mongelli (2002), Pelkmans (2003).

Întrucât alegerea unui sistem de curs de schimb este esențială în vederea constituirii unei zone monetare optime, în cadrul acestui capitol vom realiza și o paralelă între cele două sisteme, curs fix și curs flexibil, cu amintirea principalelor avantaje și dezavantaje. De asemenea, ne propunem, ca element de noutate, să analizăm și dacă este oportună aderarea României la zonă euro, prin prisma principiilor ZMO, precum și gradul de actualitate al teoriei zonelor monetare.

Prezentăm istoricul uniunii monetare, principalele instituții implicate și drumul parcurs până la existența monedei euro: prima etapă, începută la 1 iulie 1990, care a avut ca scop facilitarea procesului de stabilire a parității fixe; etapa a doua, care a debutat la 1 ianuarie 1994 și a vizat obligativitatea ca fiecare stat membru să îndeplinească condițiile privind libera circulație a capitalurilor, stabilitatea finanțelor publice și independența Băncii Centrale; și etapa a treia, începând cu 1 ianuarie 1999, la începutul căreia a fost fixată, irevocabil, valoarea monedei unice.

Raționamentul economic cu privire la adoptarea monedei unice are la bază evaluarea avantajelor și dezavantajelor acestui proces, de aceea am considerat oportună introducerea unei analize de tip cost-beneficiu. Moneda euro ajută la reducerea costurilor, a riscurilor și a incertitudinii, oferă transparență, stimulează eficiența producției și încurajează comerțul, investițiile și creșterea economică. Așadar, facilitează stabilitatea și funcționarea optimă a economiei zonei euro și stimulează integrarea în profunzime la nivel european, cu un rol semnificativ în modelarea identității UE. Cele mai importante costuri ale adoptării monedei euro sunt macroeconomice și se leagă de procesul de tranziție, însă vor exista și costuri asociate schimbării, datorate modificărilor sistemelor informaționale și a sistemelor contabile.

Cel de-al treilea capitol analizează ”Criteriile de convergență economică” necesare aderării. Pentru aderarea la zona euro, este obligatorie îndeplinirea criteriilor nominale stabilite în cadrul Tratatului de la Maastricht: stabilitatea prețurilor, o poziție fiscală sustenabilă, stabilitatea cursului de schimb și convergența ratelor dobânzilor pe termen lung.

În cadrul acestui capitol, realizăm o analiză comparativă la nivelul a patru state: România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă, în termeni de convergență economică și inovare. Am considerat necesară extinderea analizei pentru statele menționate, de la simpla evaluare a convergenței nominale, la studierea componentei sociologice (opinia publică, gradul de încredere) și a potențialului de inovare, întrucât considerăm că acești parametri au o influență semnificativă în eficientizarea procesului de adoptare a monedei euro.

Pentru a determina posibilele metode de îmbunătățire a gradului de convergență reală, vom implementa un studiu econometric, utilizând ca variabilă dependentă valoarea PIB/locuitor. Conform rezultatelor, toate variabilele independente sunt semnificative din punct de vedere statistic, iar indicatorii care determină cele mai importante modificări la nivelul PIB/locuitor la nivelul României, în perioada 2011-2020, sunt, în ordine descrescătoare: populația, numărul total de patente, încrederea în moneda euro, rata riscului de sărăcie, educația terțiară, indicele de percepție a corupției și PIB.

Finalul Capitolului 3 include o prezentare a potențialului de inovare la nivelul anului 2022, împreună cu o analiza SWOT pentru România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă, cu scopul de a trasa direcții viitoare pentru îmbunătățirea potențialului de inovare. Considerăm, în baza studiilor prezentate, că există o corelație între inovare și creștere economică, iar fructificarea acestei dependențe ar putea reduce decalajul de convergență existent între România și celelalte state din zona euro.

În cadrul capitolului al IV-lea, "Încrederea în moneda euro", folosindu-ne de datele puse la dispoziție de Comisia Europeană prin intermediul Raportului Eurobarometru 2022, evaluăm diferențele de opinii și gradul de informare la nivelul populației țărilor supuse analizei. Întrebările alese în cadrul analizei vizează, în principal, gradul de familiarizare cu moneda euro și istoricul ei, nivelul de susținere a proiectului european și încrederea în beneficiile aduse adoptarea monedei unice și principalele temeri.

În paralel, având ca eșantion 1000 de respondenți rezidenți în România, realizăm un sondaj de opinie, distribuit cu ajutorul platformei Survio, care acoperă patru secțiuni: aspecte socio-demografice, efecte ale pandemiei COVID-19, întrebări comune cu Eurobarometru și modalități de eficientizare a strategiei de adoptare a monedei euro. Rezultatele obținute ne indică aspectele esențiale de care trebuie să ținem cont în formularea principalelor politici de aderare și în perioada preaderare, precum subiectele care ar trebui dezbătute, cu precădere, în cadrul campaniilor de informare, ce metode de diseminare sunt mai eficiente, preferința pentru un anumit orizont de timp al aderării.

Ultimul capitol este rezervat analizei strategiilor de aderare, fiind menționate atât strategii de succes utilizate de alte state în trecut, cât și strategii specifice României. De asemenea, vom prezenta metode de eficientizare a planului de aderare, în baza rezultatelor obținute în capitolele anterioare. Detaliem etapele aderării la moneda euro, strategiile de aderare utilizate de alte state, rezultatele macroeconomice înregistrate post-aderare, obiectivele specifice României și reformele structurale necesare, precum și vulnerabilitățile identificate de către Comisia Europeană și previziunile acesteia. Ulterior apelăm la regresia multiplă pentru analiza existenței unei relații bidimensionale între activitatea IMM-urilor și adoptarea monedei euro.

În ciuda progreselor sau regreselor în ceea ce privește atingerea nivelului de convergență necesar, statele trebuie să pregătească strategii naționale de aderare. Strategia de aderare la zona euro trebuie adaptată la particularitățile naționale, luând în calcul nu doar aspectele economice, ci și cele de natură politică sau socială. Implementarea cu succes a strategiei implică alegerea unor obiective realiste și cuantificabile, realizabile prin intermediul politicilor coerente ce au la bază o

planificare riguroasă în prealabil. Un rol important îl au indicii sociali, prin intermediul cărora sunt analizate vulnerabilitățile ce afectează calitatea vieții cotidiene.

În acest sens, am considerat necesară construirea unui indice de convergență care să urmărească un mix de criterii nominale, reale și sociale, pe care să îl implementăm cu ajutorul a patru metode multicriteriale: analiza componentelor principale, metoda procesului de analiză ierarhică, metoda critică de determinare a ponderilor și metoda entropică. În baza influenței indicatorilor aleși asupra Indicelui General de Convergență construit, vom realiza un clasament care să reflecte nivelul potențialului de convergență la nivelul Uniunii Europene.

În finalul celor cinci capitole din cadrul cercetării, am inclus concluziile, contribuțiile personale, propunerile pentru cercetările viitoare. Pentru realizarea lucrării am parcurs aproximativ 300 de surse bibliografice: cărți, articole științifice, rapoarte și legi, site-uri web.

Limitări

La fel ca în cazul oricărei analize, am întâmpinat o serie de dificultăți, de limitări teoretice și empirice. Limitele empirice s-au datorat, în mare parte, lipsei datelor pentru anumiți ani. Din acest motiv, cercetarea nu este uniformă la nivelul capitolelor, întrucât pentru unii indicatori au fost publicate valorile anuale pentru 2022, în vreme ce pentru alți indicatori ultimele date disponibile sunt din perioada 2019-2021. De asemenea, anumite țări nu au publicat de toate valorile pentru indicatorii aleși în cadrul analizei sau valorile sunt disponibile, însă sunt incomplete.

Gradul de dificultate a fost dat și de volatilitatea temei studiate. Prin specificul temei, au existat o multitudine de evenimente destabilizatoare care au influențat și modificat parcursul de cercetare: Brexit, pandemia COVID-19, paritatea EUR-USD, conflictul ruso-ucrainean, criza energetică, amânarea momentului adoptării monedei euro de către Bulgaria etc. Toate aceste evenimente au presupus recalibrarea obiectivelor de cercetare și studierea efectelor lor asupra parcursului de aderare la zona euro. La aceste limite se adaugă subiectivismul cercetătorului (în alegerea metodologiei cercetării, a surselor consultate și citate, a variabilelor modelelor econometrice și a perioadelor de timp supuse analizei), fără a avea influențe semnificative asupra cercetării de față.

Concluzii, contribuții personale, cercetări viitoare și implicații manageriale

Concluzii

Uniunea monetară putea să devină o realitate doar dacă cei doi factori fundamentali conlucrau: factorul economic – care a impulsionat statele membre să depășească conflictele existente și factorul politic – care a impulsionat crearea unui cadru legislativ supranațional pentru a asigura lipsa conflictelor.

Cea mai palpabilă dovadă a integrării europene, moneda euro, este utilizată în 20 dintre cele 27 de state membre și în cinci teritorii care nu fac parte din UE: Akrotiri și Dhekelia, Saint-Martin, Saint-Barthelemy, Saint Pierre și Miquelon, Teritoriile australe și antarctice franceze, iar principalul ei scop rămâne stimularea cooperării la nivel mondial. Dincolo de dimensiunea economică, euro este un simbol puternic și tangibil al unității, identității și cooperării europene. Prin adoptarea monedei unice și înființarea Băncii Centrale, procesul european de unificare a atins, la zeci de ani de la lansare, un punct decisiv în evoluția sa.

În prezent, la nivelul Uniunii Europene se disting două provocări semnificative. Una este alimentată de decalajul existent între necesitățile și obiectivele uniunii și percepția pe care largi segmente ale populației o au despre UE și zona euro. Această provocare ar putea fi depășită prin eficientizarea campaniilor de informare și transmiterea realizărilor într-o manieră facilă, accesibilă unui segment cât mai larg de populație. Cea de a doua provocare este dată de gradul ridicat de divergență existent la nivelul uniunii între “periferie” și “centru” și obstacolele care au îngreunat procesul de catching-up. Această provocare aduce în prim-plan dezavantajele asociate procesului de aderare.

Începând cu 1 ianuarie 2007, România a devenit stat cu derogare de la adoptarea monedei euro, asta însemnând că deși se obligă să treacă la moneda unică, poate alege momentul tranziției fără a i se impune un orizont de timp maxim. Acest proces necesită punerea în aplicare a unor strategii îndelung gândite și dezbătute, care să vizeze principalele vulnerabilități și provocări indicate de către Comisia Europeană. Așadar, întrebarea nu este dacă acest proiect atât de important pentru integrarea europeană se va realiza, ci când anume se va finaliza. În cazul unor state aspirante la zona euro (precum Suedia) atitudinea mai prudentă nu are în spate incapacitatea sau dificultatea îndeplinirii criteriilor de convergență nominală, ci doar o reconsiderare a momentului optim al aderării, în contextul sporirii vizibilității costurilor asociate acestei tranzații.

Elementul de noutate cu privire la extinderea zonei euro este adus de Bulgaria și Croația care, începând cu iulie 2020, participă la mecanismul ERM II. La 1 ianuarie 2023, Croația a introdus în circulație moneda euro și a intrat în Schengen. Bulgaria anunțase inițial trecerea la moneda euro începând cu 1 ianuarie 2024, însă data țintă a fost amânată pentru cel târziu 1 ianuarie 2025, ca urmare a presiunilor inflaționiste și a blocajului politic prelungit din ultimii doi ani, marcat de lipsa unei majorități guvernamentale viabile.

În prezent, țara noastră nu satisface nici un criteriu de convergență nominală (din cele patru obligatorii), cu privire la (a)stabilitatea prețurilor, (b)stabilitatea cursului de schimb, (c)finanțele publice sustenabile, (d)convergența ratelor dobânzilor pe termen lung. De asemenea, nici legislația României nu este compatibilă cu Tratatul de Aderare, întrucât nu sunt îndeplinite toate cerințele cu privire la interdicția de finanțare monetară, independența și integrarea juridică în Eurosistem a Băncii Centrale.

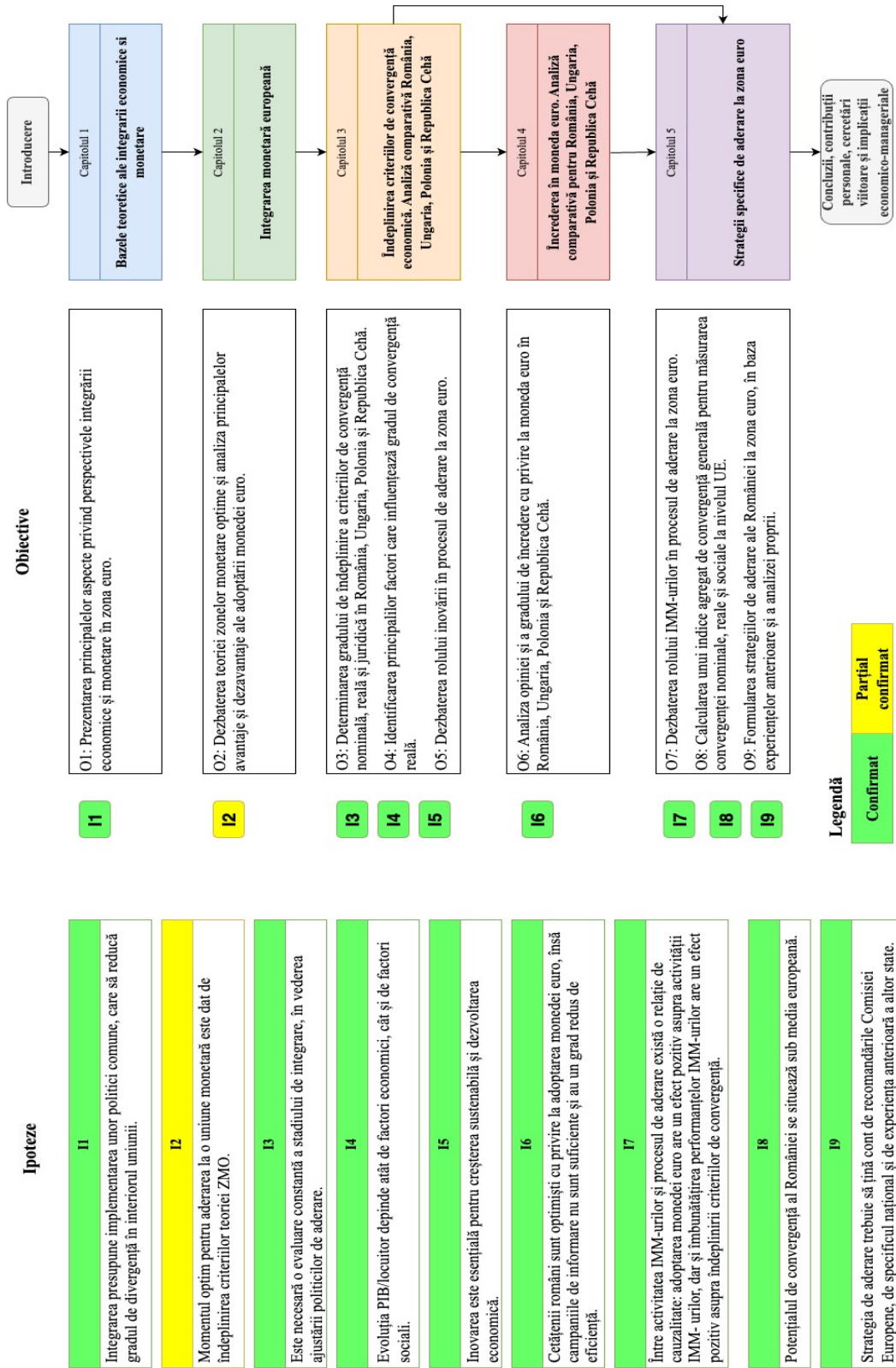
Lucrarea doctorală a fost structurată în cinci capitole, iar fiecărui capitol i-au fost alocate unul sau mai multe obiective specifice, în funcție de importanța tematicii abordate pentru îndeplinirea obiectivului general. Sistematic, îndeplinirea principalelor obiective și validarea ipotezelor inițiale de cercetare este prezentată în Figura nr.2.

Prima parte a lucrării s-a axat pe îndeplinirea celui dintâi obiectiv, **O1: Prezentarea principalelor aspecte privind perspectivele integrării economice și monetare în zona euro și validarea celei dintâi ipoteze, II: Integrarea presupune implementarea unor politici comune, care să reducă gradul de divergență în interiorul uniunii.**

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, am prezentat conceptul de uniune vamală, formă de bază ale integrării economice. Uniunea vamală a apărut din dorința statelor aspirante de a extinde nivelul de cooperare comercială, concomitent cu protejarea pieței interne, iar acest proces s-a putut realiza pe parcursul a trei etape: reducerea taxelor vamale în interiorul uniunii, majorarea contingentelor tarifare de import și implementarea regulamentelor vamale comune.

Integrarea reprezintă o etapă intermediară în formarea unei uniuni, iar integrarea economică presupune parteneriatul dintre două sau mai multe state care decid eliminarea restricțiilor comerciale și cooperarea la nivel politic și economic. Beneficiile sunt numeroase, printre care amintim: alinierea politicii fiscale și monetare, reducerea costurilor de producție și a prețurilor de vânzare și creșterea fluxurilor de capital și de producție. Este necesar să evidențiem și efectele negative: creșterea dependenței față de unele state dezvoltate, apariția efectului de deturnare de comerț, impactul avut asupra producătorilor care au un cost ridicat de producție, precum și controlarea mai dificilă a comerțului exterior.

Parte a integrării economice, integrarea monetară presupune alinierea cu succes a sistemului financiar-bancar cu standardele uniunii, coordonarea politicilor și, în cele din urmă, introducerea monedei unice. Principalele teorii monetare au furnizat ideile ce stau la baza integrării și a strategiilor de aderare: între cantitatea de monedă în circulație și nivelul prețurilor există un raport proporțional (teoria cantitativă a banilor); cantitatea de monedă aflată în circulație influențează prețul bunurilor (Hume); rata dobânzii are o importanță semnificativă în revenirea la echilibru pe piața financiară (Thornton); în anumite situații economice, rezultatul depinde parțial și de așteptările referitoare la prețul practicat de agenții economici (monetarismul așteptărilor raționale); inflația este cauzată de masa monetară aflată în circulație, iar economia se reglează la nivelul pieței prin ratele de dobândă (Friedman); tipărirea de bani nu este niciodată soluția în cazul unei recesiuni economice, întrucât va duce la formarea de bule de credit (Școala austriacă).

Sursa: Prelucrare proprie în draw.io

Figura nr. 2 Schema corelației ipotezelor cercetării cu obiectivele și structura lucrării

Contrar recomandărilor Școlii austriece, în ultimii ani a câștigat popularitate în SUA o nouă teorie monetară ce are la bază teoria keynesiană, Teoria Monetară Modernă (MMT). Teoria încurajează intervenția statului în economie, prin finanțarea deficitului bugetar cu ajutorul emisiunii de monedă, fiind ignorată apariția procesului de tip inflaționist. Teoria este considerată o teorie a imperiilor, făcând referire la imperiile moderne, privilegiate, care pot emite monedă la discreție.

Condițiile socio-economice și politice ale unui stat pot determina modificări ale principiilor ce stau la baza teoriilor monetare. De aceea, actualele teorii despre monedă urmăresc soluționarea problemelor contemporane prin reconfigurarea instrumentelor monetare. Moneda rămâne, în continuare, factor declanșator pentru transformările și evoluțiile curente.

În continuare, am urmărit atingerea obiectivului **O2: Dezbaterea teoriei zonelor monetare optime și analiza principalelor avantaje și dezavantaje ale adoptării monedei euro** și validarea parțială a ipotezei I2: *Momentul optim pentru aderarea la o uniune monetară este dat de îndeplinirea criteriilor teoriei zonei ZMO.*

Uniunea Economică și Monetară reprezintă o etapă importantă în procesul de integrare europeană. La baza deciziei de creare a unei teorii monetare stă condiția ca țările aspirante să formeze o zonă monetară optimă, în cadrul căreia folosirea unei monede unice duce la maximizarea eficienței economice. Teoria ZMO dovedește că beneficiile și costurile pe care le poate avea o țară care aderă la o zonă în care cursurile de schimb sunt fixe variază în funcție de gradul de integrare a fiecărei țări. Se diferențiază două abordări ale teoriei ZMO: abordarea tradițională, care pune accent pe costurile unei zone monetare comune și abordarea modernă, care ia în calcul natura endogenă și dinamică a criteriilor ZMO.

Decizia de a face parte dintr-o uniune monetară trebuie să aibă la bază analiza îndeplinirii criteriilor ZMO, întrucât costurile adoptării unei monede unice vor fi diminuate dacă există o divergență scăzută la nivel economic și comercial și o sincronizare ridicată a ciclurilor de afaceri. Analizând structura economiei României am observat că diferă semnificativ de cea a zonei euro, prin urmare există un grad ridicat de divergență structurală.

Din punct de vedere comercial, România are un grad ridicat de integrare cu zona euro, majoritatea partenerilor de import și de export fiind membri ZE. De asemenea, țările din zona euro sunt responsabile pentru aproximativ 70% din soldul total al investițiilor străine directe în România, indicând un grad ridicat de integrare financiară. Analizând evoluția PIB, se observă manifestarea unei corelații semnificative între ciclul de afaceri din România și cel din ZE. Suntem conștienți că între România și zona euro va exista mereu un decalaj economic, însă, pentru succesul introducerii monedei unice, este suficientă doar atingerea unui nivel optim de convergență, care să ne ofere protecție în cazul manifestării unor șocuri asimetrice la nivelul uniunii, motiv pentru care considerăm ipoteza I2 doar parțial îndeplinită.

Pentru alegerea momentului oportun adoptării monedei unice, statele utilizează un raționament economic ce are la bază evaluarea avantajelor și dezavantajelor, fiecare într-o manieră proprie, întrucât nu există o metodologie stabilită în acest sens. Decizia este îngreunată și de faptul că dezavantajele pe termen scurt sunt vizibile și ușor cuantificabile, în vreme ce avantajele se vor manifesta cu precădere pe termen mediu și lung.

Principalele avantaje ale adoptării monedei euro cuprind: eliminarea costurilor de tranzacție, a riscului de curs de schimb, cu impact direct asupra stimulării comerțului; creșterea stabilității macroeconomice; și reducerea nivelului ratelor dobânzii și creșterea integrării financiare. În ceea ce privește dezavantajele, remarcăm: pierderea independenței politicii monetare; manifestarea riscului inflaționist ca urmare a stabilirii ratei de conversie; și apariția unor costuri operaționale.

Considerăm că a fost îndeplinit și cel de-al treilea obiectiv, **O3: Determinarea gradului de îndeplinire a criteriilor de convergență nominală, reală și juridică în România, Ungaria, Polonia și Republica Cehă** și a fost validată ipoteza I3: *Este necesară o evaluare constantă a stadiului de integrare, în vederea ajustării politicilor de aderare.*

Pentru ca unei țări să îi fie acceptată aderarea la zona euro, aceasta trebuie să îndeplinească o serie de criterii de convergență nominală, conform Tratatului de la Maastricht. Aceste criterii fac referire la rata inflației, ratele dobânzilor pe termen lung, cursul de schimb față de euro și participarea la mecanismul ERM II, deficitul bugetului consolidat și datoria publică. Criteriile economice de convergență au fost formulate și dezvoltate pentru a garanta că economia unei țări este pregătită pentru trecerea la moneda unică și pentru a se asigura integrarea cu succes în regimul monetar din zona euro.

Anul 2016 a reprezentat ultimul an în care România a îndeplinit toate criteriile de convergență nominală, exceptând participarea la ERM II. Comparând rezultatele obținute de Republica Cehă, Ungaria, Polonia și România în cadrul ultimului Raport de Convergență publicat de Comisia Europeană (2022), observăm că: criteriul privind rata inflației și criteriul referitor la cursul de schimb nu este îndeplinit de nici una dintre țări, țările nu s-au înscris în anticamera euro; criteriul privind caracterul solid al finanțelor publice este îndeplinit de Polonia; criteriul privind nivelul dobânzilor pe termen lung este îndeplinit doar de Republica Cehă, iar legislația națională nu este în totalitate compatibilă în niciunul dintre state, existând încălcări cu privire la independența băncii centrale și a integrării acesteia în SEBC și la limitarea finanțărilor monetare.

Convergența reală și convergența nominală sunt interdependente, întrucât convergența nominală determină existența unui mediu macroeconomic stabil, prielnic convergenței reale, în vreme ce convergența reală asigură sustenabilitatea convergenței nominale, printr-o reducere a expunerii la șocurile asimetrice. La nivelul anului 2022, valoarea PIB/locuitor raportată la media UE înregistrată în România o plasa la egalitate cu Ungaria (77%) și sub Republica Cehă (91%) și Polonia (80%). În ciuda progresul semnificativ al României (valoarea indicatorului în anul 2006, înainte de aderarea la UE era 38%), este necesară îndreptarea eforturilor în direcția decalajelor interne (PIB/locuitor în zona Vaslui reprezintă 18% din PIB/locuitor zona București-Ilfov).

Adoptarea monedei euro reprezintă o schimbare fundamentală, în special pentru statele care au un curs flexibil și o politică monetară independentă. Experiența ultimilor ani a determinat modificări semnificative în ceea ce privește abordarea procesului de aderare la zona euro. Dacă în perioada premergătoare crizei zonei euro se considera suficientă îndeplinirea criteriilor nominale pentru o tranziție de succes, ulterior s-a dovedit că această condiție nu garantează succesul aderării, în absența unui grad ridicat de competitivitate și a echilibrului fiscal care să susțină caracterul sustenabil.

Din acest motiv, am mizat pe urmărirea unei imagini de ansamblu a economiei, cu accent pe criteriile de convergență reală, pentru îndeplinirea obiectivului **O4: Identificarea principalilor factori care influențează gradul de convergență reală** și validarea *ipotezei I4: Evoluția PIB/locuitor depinde atât de factori economici, cât și de factori sociali*.

Îndeplinirea criteriilor nominale nu este suficientă pentru aderarea cu succes la zona euro. Simpla îndeplinire a criteriilor de convergență nominală nu garantează obținerea unui succes economic în cadrul zonei euro, fiind necesară acordarea unei atenții sporite criteriilor de convergență reală, care susțin sustenabilitatea procesului de aderare.

Deși nu există delimitări exacte cu privire la nivelul minim de convergență reală necesar aderării, un reper la care ne putem raporta este nivelul minim de convergență reală înregistrat de alte state la momentul intrării în zona euro. La nivelul României, putem considera că aderarea la UE a acționat ca un stimulent pentru convergența reală, în prezent PIB/ locuitor la paritatea puterii de cumpărare reprezintă 77% din media europeană. Cu toate acestea, nivelul este inferior în comparație cu: Republica Cehă (91%), Polonia (80%) și la egalitate cu Ungaria (77%).

În România, pentru îmbunătățirea acestui indicator, se impune implementarea unor măsuri axate pe depășirea unor decalaje structurale semnificative. Atunci când evaluăm gradul de convergență reală este necesară considerarea decalajelor de dezvoltare dintre regiuni. La nivel național, sesizăm discrepanțe inter-regionale majore, iar România va intra în zona euro ca un tot unitar, nu pe porțiuni. Un prim pas în gestionarea acestei crize și reducerea decalajelor ar fi interconectarea zonelor prin infrastructură de transport de calitate și asumarea unui plan de acțiune la nivel național, căruia să îi corespundă acțiuni concrete asociate unui orizont de timp bine stabilit.

Există o serie de indicatori care pot fi utilizați pentru a compara nivelul mediu de dezvoltare comparativ cu Uniunea Europeană, cel mai des utilizat fiind indicatorul PIB/locuitor. Însă acesta din urmă nu este, în anumite cazuri, suficient pentru a măsura progresul la nivelul societății, motiv pentru care ar trebui să luăm în calcul și alți indici de dezvoltare umană, care pun accent pe nevoile de bază, pe fundamentele bunăstării și pe oportunitățile de creștere a nivelului de trai. Dintre statele candidate la zona euro, România se clasează penultima, înaintea Bulgariei, atât în cazul Indicelui de Progres Social la nivelul anului 2022, cât și în cazul Indicelui de Progres pentru tineret calculat în 2021 și al Indicelui de Dezvoltare Umană din 2021. Analiza în detaliu a componentelor acestor indici este necesară pentru a înțelege vulnerabilitățile și pentru a trasa direcții de acțiune viitoare. Rezultatele ar trebui să reprezinte un punct de plecare pentru stabilirea strategiilor pe termen mediu și lung, întrucât reflectă zonele unde există deficiențe majore în distribuirea creșterii economice și alocarea cheltuielilor publice.

În vederea stabilirii unor strategii eficiente de aderare la moneda euro, ne-am propus să investigăm care sunt factorii economico-sociali care influențează, la nivelul României, valoarea PIB/locuitor. În acest sens, am realizat un studiu econometric, în baza căruia, după testarea validității modelului, am obținut următoarele rezultate: variabilele semnificative din punct de vedere statistic, în ordinea descrescătoare a influenței asupra variabilei dependente, sunt: populația, numărul total de patente, încrederea în moneda euro, rata riscului de sărăcie, educația terțiară, indicele de percepție a corupției și PIB. Deși pentru Republica Cehă și Polonia nu am obținut variabile semnificative din punct de vedere statistic, la nivelul Ungariei indicatorii care

influențează valoarea PIB/locuitor sunt: educația terțiară, populația, PIB și rata riscului de sărăcie. Așadar, în Ungaria, modificarea numărului de absolvenți de educație terțiară determină modificarea în același sens a nivelului de convergență reală, în vreme ce, la nivelul României, nivelul de convergență reală este influențat de potențialul de inovare.

Conform rezultatelor, gradul de inovare are o influență pozitivă asupra PIB/locuitor și, implicit, asupra creșterii economice, motiv pentru care am decis abordarea în detaliu a potențialului de inovare pentru îndeplinirea **O5: Dezbateră rolului inovării în procesul de aderare la zona euro**, în vederea validării ipotezei *I5: Inovarea este esențială pentru creșterea sustenabilă și dezvoltarea economică*.

Inovarea joacă un rol fundamental în creșterea sustenabilă și dezvoltarea economică, în îmbunătățirea nivelului de trai și în consolidarea comunităților. Inovarea influențează în mod direct productivitatea, deoarece asigură obținerea unor rezultate superioare, pentru aceeași cantitate de resurse consumată.

În 2022, conform clasificării în baza indicelui anual EIS, România se clasează pe ultimul loc în UE, cu cel mai mic scor inovativ: Republica Cehă ocupă locul 17, Ungaria locul 22, Polonia locul 24, iar România locul 27. Scorurile obținute de către Bulgaria (49,66) și România (35,69) le plasează ca performanță sub 50% din media europeană. Pentru îmbunătățirea acestei poziții, este necesar ca guvernul să faciliteze obținerea de finanțări, să încurajeze reducerea decalajelor de inovare subregionale și să crească bugetul alocat pentru cercetare și dezvoltare. Dintre cele patru state analizate, Republica Cehă se clasează cel mai bine la capitolul inovare și productivitate.

România ar putea beneficia de numeroase avantaje dacă ar apela la creșterea investițiilor în inovare, beneficii care să susțină convergența economică și îndeplinirea condițiilor impuse de Uniunea Europeană pentru aderarea la UEM.

În Capitolul 6, am urmărit îndeplinirea obiectivului **O6: Analiza opiniei și a gradului de încredere cu privire la moneda euro** și validarea ipotezei *I6: Cetățenii români sunt optimiști cu privire la adoptarea monedei euro, însă campaniile de informare nu sunt suficiente și au un grad redus de eficiență*.

Pentru a analiza percepția cetățenilor români cu privire la adoptarea monedei euro am utilizat chestionarul ca metodă de culegere a datelor. Chestionarul realizat a fost aplicat unui număr de 1000 de persoane rezidente în România și a cuprins un total de 36 de întrebări, împărțite în patru secțiuni: aspecte socio-demografice, impactul pandemiei COVID-19, întrebări comune sondajelor Flash Eurobarometer și eficientizarea procesului de adoptare a monedei euro.

În ceea ce privește încrederea în moneda euro, românii sunt optimiști cu privire la procesul de aderare, în ciuda gradului redus de informare. Se remarcă necesitatea unor campanii de informare care să țintească aspectele deficitare sesizate de cetățeni în cadrul sondajelor europene (Eurobarometru). Sesizăm că anumite state cu o poziție financiară mai bine consolidată, precum Republica Cehă și Polonia, sunt mult mai reticente în sprijinirea proiectului european decât România.

În comparație cu cetățenii români care au luat parte la sondajul european (Flash Eurobarometer), respondenții chestionarului propriu se dovedesc: mai puțin informați cu privire la moneda euro și istoricul ei; îngrijorați de faptul că România nu este pregătită să adopte moneda

euro și că, la nivelul statelor care au adoptat deja moneda euro, beneficiile nu sunt la fel de vizibile precum dezavantajele; preocupați de efectele negative ale introducerii monedei euro în România, în special de creșterea prețurilor; mai puțin receptivi în ceea ce privește introducerea monedei unice într-un orizont de timp mai apropiat.

În majoritatea statelor, suportul pentru moneda euro a crescut post-aderare, indicând faptul că, odată ce moneda euro devine o prioritate la nivel național, va crește și deschiderea populației către misiunea și consolidarea UEM.

Considerăm și următorul obiectiv ca fiind îndeplinit, și anume **O7: Dezbateră rolului IMM-urilor în procesul de aderare la zona euro**, iar ipoteza *I7: Între activitatea IMM-urilor și procesul de aderare există o relație de cauzalitate: adoptarea monedei euro are un efect pozitiv asupra activității IMM-urilor, dar și îmbunătățirea performanțelor IMM-urilor are un efect pozitiv asupra îndeplinirii criteriilor de convergență* a fost validată.

IMM-urile reprezintă motorul economiei europene și sprijinirea activității lor reprezintă un obiectiv principal în cadrul politicii UE. Am dorit să testăm impactul activității IMM-urilor asupra criteriilor de convergență nominale și reale, motiv pentru care am implementat șase modele de regresie multiplă. Conform rezultatelor obținute și a semnificației statistice a variabilelor independente, observăm că: modificarea nivelului cifrei de afaceri a IMM-urilor va determina o modificare în sens invers a ratei inflației și a ratei dobânzii pe termen lung și o modificare în același sens a PIB/locuitor. De asemenea, modificarea numărului de IMM-uri și a productivității lor va determina o modificare în același sens a PIB/locuitor, implicit a nivelului de trai.

Analizând influența adoptării monedei euro asupra activității IMM-urilor din Slovenia, Cipru, Malta, Slovacia, Estonia, Letonia și Lituania, se poate observa că, post-aderare, indicatorii activității IMM-urilor (cifra de afaceri, valoarea adăugată, productivitatea și numărul de IMM-uri) au avut evoluții favorabile. Așadar, putem anticipa că în România, aderarea la zona euro va avea același efect pozitiv asupra performanței IMM-urilor naționale.

Toate statele candidate pentru zona euro își mențin angajamentul de a adopta moneda unică, însă, în prezent, eforturile și fondurile sunt concentrate către minimizarea efectelor pandemiei COVID-19 și ale urmărilor conflictului ruso-ucrainean, așteptându-ne ca măsurile de relansare economică, inclusiv cele privind activitatea IMM-urilor, să reîntre în atenție odată cu stabilizarea situației.

În ultimul capitol al cercetării am urmărit îndeplinirea obiectivului **O8: Calcularea unui indice agregat de convergență generală pentru măsurarea convergenței nominale, reale și sociale la nivelul UE** și validarea ipotezei *I8: Potențialul de convergență al României se situează sub media europeană*.

Provocările UEM din ultima perioadă au readus în atenție importanța procesului de convergență, în special în perioada pre aderare. Întrucât prezintă interes atât latura nominală, cât și cea reală și socială, am considerat necesară și inovativă construirea unui Indice General de Convergență în baza căruia să identificăm poziția României în clasamentul european și domeniile care necesită ajustări în vederea creșterii gradului de eficiență a strategiei de aderare.

Alegerea parametrilor care stau la baza construirii indicelui IGC a ținut cont de parcursul de cercetare din cadrul acestei teze. Pentru a determina proporția fiecărui parametru în cadrul

indicelui, pentru perioada 2012 – 2021, am apelat la patru metode multicriteriale, care nu au mai fost studiate în paralel: metoda componentelor principale, procesul de analiză ierarhică, metoda critică de determinare a ponderilor și metoda entropică, aplicate asupra bazei de date normalizate cu ajutorul Python.

Utilizând metoda componentelor principale am determinat că, prin utilizarea a trei componente, putem explica 71.69% din variația totală a bazei de date. Principalii factori de influență ai potențialului de convergență sunt: productivitatea IMM-urilor, rata șomajului, inovarea, rata șomajului la tineri și nivelul educației terțiare.

În aplicarea metodei PIA, pentru convertirea deviațiilor standard a fost necesară stabilirea intervalelor Saaty. Comparativ cu celelalte trei metode multicriteriale, în cadrul acesteia proporția fiecărui indicator asupra potențialului de convergență diferă de la o țară la alta, iar asta a permis realizarea unei clasificări a statelor în funcție de indicatorul cu influență maximă în construirea IGC: rata inflației- Irlanda, Grecia, Spania, Cipru, Portugalia, rata riscului de sărăcie-Republica Cehă, Țările de Jos, Slovenia, Slovacia; numărul de absolvenți de educație terțiară-Croația, Italia, Ungaria, România; datoria publică-Bulgaria, Lituania, Luxembourg; deficit bugetar-Danemarca, Germania, Suedia; cursul de schimb real-Franța, Letonia, Finlanda; rata șomajului în rândul tinerilor-Malta, Austria; inovare-Polonia și rata dobânzii pe termen lung-Belgia. În România, indicatorii cu cel mai mare impact asupra potențialului de convergență sunt: rata absolvenților de educație terțiară, inovarea, PIB/locuitor (PPS) și datoria publică. Utilizarea metodei PIA este condiționată de obținerea unei valori a raportului de consistență inferioară valorii de 10%, cerință respectată și în cadrul analizei noastre, indicându-ne faptul că judecata are la bază o bună informare și nu este afectată de inconsistență.

În baza ponderilor rezultate prin aplicarea metodelor multicriteriale, am determinat valoarea Indicelui General de Convergență și am realizat un clasament aferent fiecărei metode de lucru. Am determinat că România ocupă locul 20 utilizând metoda PCA, locul 25 prin metoda PIA, locul 17 utilizând metoda critică și locul 16 prin metoda entropică. Raportându-ne la statele care au fost analizate în comparație cu România în capitolele anterioare, observăm că acestea au ocupat următoarele locuri în clasament: conform PCA: Ungaria-locul 21, Polonia-locul 17, Republica Cehă-locul 23; conform PIA: Ungaria-locul 24, Polonia-locul 18, Republica Cehă-locul 14; conform metodei critice: Ungaria-locul 26, Polonia-locul 20, Republica Cehă-locul 24; și conform metodei entropice: Ungaria-locul 24, Polonia-locul 21, Republica Cehă-locul 26.

Ulterior, am construit un IGC total, obținut ca medie aritmetică a valorilor IGC PCA, IGC PIA, IGC Critic și IGC Entropic. În urma determinării valorii IGC total pentru 26 de state membre UE, am realizat clasamentul final la nivel european și am arătat faptul că România ocupă locul 19 în clasament, având un grad scăzut de convergență, dar cu potențial de a avansa în grupul statelor cu un grad mediu de convergență. Celelalte state care au făcut parte din analiza comparativă în cadrul capitolelor anterioare au înregistrat performanță inferioară României: Polonia (locul 20), Republica Cehă (locul 25) și Ungaria (locul 26).

În final, ne-am axat pe ultimul obiectiv de cercetare, **O9: Formularea strategiilor de aderare ale României la zona euro, în baza experiențelor anterioare și a analizei proprii și**

validarea ultimei ipoteze I9: *Strategia de aderare trebuie să țină cont de recomandările Comisiei Europene, de specificul național și de experiența anterioară a altor state.*

Deși tratatul de aderare ne permite amânarea nesfârșită a datei de referință, aceasta poate avea consecințe, atât prin adâncirea decalajului de convergență reală existent între România și alte state ale Uniunii Europene, cât și printr-o posibilă înăsprire în timp a condițiilor de aderare.

Decizia României privind procesul de aderare ar trebui să aibă în vedere: evoluția țărilor care au aderat la zona euro în 1999, gradul în care îndeplinirea criteriilor de la Maastricht a asigurat creșterea economică în statele care au adoptat moneda euro, precum și stadiul de pregătire în ceea ce privește îndeplinirea caracteristicilor prevăzute în cadrul Teoriei ZMO.

În deschiderea capitolului am amintit o serie de indicatori semnificativi în analiza nivelului social de dezvoltare: Indicele de Progres Social (IPS), Indicele Progresului pentru Tineret și Indicele Dezvoltării Umane (IDU). Raportate la statele UE, performanțele României și ale Bulgariei referitoare la dezvoltarea umană sunt modeste, ocupând constant ultimele două locuri în clasamentul social. La nivelul României, am identificat anumite punctele vulnerabile care necesită prioritizare în cadrul strategiilor de aderare, în vederea îmbunătățirii calității vieții: malnutriția, nivelul de igienă, gradul de alfabetizare, accesul la serviciile de educație și de sănătate, incluziunea financiară, corupția și integrarea minorităților religioase, sexuale și a imigranților.

Analizând parcursul economic al țărilor baltice, care au fost ultimele state acceptate în zona euro (exceptând Croația), putem observa că, în perioada post-aderare, rata șomajului a înregistrat un trend descrescător, nivelul ratei inflației este superior celui anterior tranziției, indicând importanța convergenței sustenabile, iar ritmul de creștere economică a încetinit, în absența instrumentelor de politică monetară. De asemenea, parcurgând experiența de preaderare a Estoniei, Letoniei și Lituaniei, am determinat principalele caracteristici ale strategiilor naționale de aderare care ar putea fi implementate cu succes și în cazul României. Estonia și-a propus ca cel puțin 90% dintre cetățenii săi să fie bine informați înainte de adoptarea monedei euro, motiv pentru care interacțiunea cu publicul s-a realizat utilizând, cu precădere, tehnologia informației. În Letonia, Ministerul Economiei și Ministerul de Finanțe au implementat o campanie de informare care a abordat subiectul creșterii prețurilor ca urmare a introducerii monedei euro. Similar, întrucât și cetățenii din Lituania erau preocupați de acest aspect, autoritățile locale au lansat un memorandum prin care semnatarii se angajau să nu profite de introducerea monedei unice pentru a majora prețurile, să utilizeze cursul de schimb oficial și să afișeze prețurile în ambele monede. Conform chestionarului propriu prezentat în Capitolul nr. 4, cetățenii români sunt mai puțin informați cu privire la moneda euro și istoricul ei decât media europeană, iar principala îngrijorare a respondenților în contextul aderării o reprezintă creșterea prețurilor. Așadar, măsurile adoptate în Estonia, Letonia și Letonia pot fi introduse și la nivelul României, în vederea creșterii susținerii proiectului european.

Anul 2016 reprezintă anul în care România a excelat în domeniul convergenței nominale, îndeplinind toate criteriile de la Maastricht, exceptând participarea la ERM II. Ulterior, situația s-a degradat treptat, până în anul 2022 când, pe lângă faptul că nu mai îndeplinim niciun criteriu, există și o procedură de deficit excesiv deschisă împotriva României. Acest parcurs nefavorabil readuce în prim plan necesitatea îndreptării politicilor și măsurilor în direcția îmbunătățirii valorilor

indicatorilor Maastricht. De aceea, în vederea eficientizării procesului de aderare, propunem ca strategiile naționale să țină cont de:

- Lecțiile învățate din criza financiară: divergența la nivel de competitivitate persistă post aderare, zona euro nu reprezintă o ZMO, de aceea îndeplinirea criteriilor de convergență este atât de importantă în perioada preaderare, supra-îndatorarea sectorului privat generează dezechilibre externe mari (Spania, Irlanda, Portugalia), importanța stimulării investițiilor străine și a deficitului bugetar (Grecia).

- Ce implică tranziția de la un curs de schimb flotant la un curs de schimb fix și care sunt principalele avantaje și dezavantaje asociate procesului, în vederea identificării unor instrumente care să permită maximizarea avantajelor și reducerea efectelor negative resimțite la nivel național.

- Analiza aderării României la zona euro prin prisma criteriilor ZMO: reducerea nivelului de divergență structurală, încurajarea schimburilor comerciale cu zona euro, creșterea nivelului de încredere al investitorilor prin reducerea nivelului corupției și creșterea transparenței, sporirea nivelului de incluziune financiară, reducerea divergenței veniturilor și a productivității.

- Stadiul îndeplinirii criteriilor de convergență în trecut și în prezent, pentru a identifica ce măsuri au fost eficiente și care sunt acțiunile din trecut care ne-au îndepărtat de la drumul către euro.

- Indicatorii semnificativi în relația cu nivelul PIB/locuitor la nivelul României și creșterea nivelului de convergență reală, utilizând strategii care să vizeze: creșterea numărului total de patente, stimularea încrederii populației în moneda euro și reducerea nivelului sărăciei.

- Importanța inovării în stimularea creșterii economice și a nivelului de trai (PIB/locuitor) și ameliorarea principalelor puncte slabe care limitează potențialul inovativ la nivel național: existența unui număr redus de cereri de patente, alocarea deficitară de resurse publice către sectorul CDI, numărul de absolvenți ai facultăților cu profil științific și tehnologic în scădere, lipsa cooperării între mediul universitar și mediul de afaceri.

- Nivelul încrederii în moneda euro comparativ cu media europeană: gradul scăzut de informare, îngrijorarea referitoare la fixarea abuzivă a prețurilor pe perioada tranziției și creșterea prețurilor după aderare, orizontul de timp preferat pentru aderare, necesitatea implementării unor campanii cu privire la procesul de conversie și implicațiile practice și sociale ale monedei, afișarea duală a prețurilor, principalele beneficii anticipate.

În drumul ei către euro, este necesar ca România să ia în calcul experiențele anterioare de aderare, în vederea identificării acelor politici care au dovedit o eficiență maximă în aplicare și care au asigurat maximizarea beneficiilor obținute în urma aderării, concomitent cu minimizarea costurilor asociate.

Economia are nevoie de eforturi continue pentru a putea depăși impactul crizei economice și financiare, a separării post-Brexit, a efectelor pandemiei actuale și a războiului din Ucraina. Schimbările ne vor afecta pe toți, fiind necesară adoptarea unor obiective de dezvoltare durabilă, alături de investiții în competențe, inovare și tehnologii emergente. Considerăm că, în vederea modernizării actualului model economic, este necesar să utilizăm ca puncte de reper pe termen lung obiectivele de dezvoltare, dacă aspirăm la o democrație solidă și o economie modernă cu o creștere durabilă și un standard de viață la nivel ridicat.

Contribuții personale asupra cercetărilor referitoare la strategiile de aderare

Contribuțiile personale converg către conturarea unor strategii specifice de aderare, care să țină cont de specificul național și de recomandările Comisiei Europene. Consultarea surselor bibliografice ne-a permis identificarea acelor subiecte care fie nu au mai fost niciodată abordate la nivelul României sau nu au mai fost abordate în ultima perioadă de timp și selectarea unui grup de state cu caracteristici comune, pentru analiza comparativă. Cele mai importante contribuții personale fac referire la:

(1) Studiul literaturii de specialitate în domeniul temei abordate, inclusiv realizarea analizelor bibliometrice pentru principalele cuvinte cheie (integrare economică, integrare monetară, teoria Zonelor Monetare Optime).

(2) Analiza aderării României la zona euro prin prisma criteriilor teoriei ZMO, în baza celor mai recente valori ale principalilor indicatori: contribuția ramurilor la creșterea economică (%PIB), principalii parteneri de export ai României, principalii parteneri de import ai României, nivelul investițiilor străine, procentul activelor sectorului bancar deținute de instituții cu capital străin, gradul de incluziune și de intermediere financiară, nivelul educației financiare, procentul de credite acordate gospodăriilor populației, exprimate în moneda euro, sincronizarea ciclurilor de afaceri, evoluția ratei șomajului și a ratei de ocupare și numărul cetățenilor români rezidenți în alt stat UE;

(3) Studiul referitor la îndeplinirea criteriilor de convergență nominală și reală la nivelul României și în comparație cu Republica Cehă, Ungaria și Polonia, pentru perioada 2018-2022 și analiza evoluției indicatorilor de la Maastricht pentru fiecare țară în parte, în perioada 2016-2022;

(4) Realizarea studiului econometric care să indice influența factorilor economico-sociali (educația terțiară, populația, indicele de percepție a corupției, PIB, rata riscului de sărăcie, încrederea în moneda euro și numărul total de patente) asupra PIB/locuitor în România, Republica Cehă, Ungaria și Polonia;

(5) Analiza potențialului de inovare în România, Republica Cehă, Ungaria și Polonia, sub forma analizei SWOT;

(6) Studiul percepției populației cu privire la moneda euro în România, Republica Cehă, Ungaria și Polonia, conform rezultatelor sondajului Flash Eurobarometru.

(7) Construirea unui chestionar și aplicarea acestuia acestuia la 1000 de respondenți din România, care a urmărit: realizarea profilului socio-demografic, efectele care s-au resimțit în urma pandemiei COVID-19, evoluția opiniei referitoare la adoptarea monedei euro și identificarea preferințelor individuale cu privire la strategiile naționale de aderare.

(8) Implementarea unui model care să cuantifice impactul activității IMM-urilor din România (număr total, productivitate, valoare adăugată, cifră de afaceri, număr de angajați) asupra gradului de îndeplinire a convergenței nominale și reale. Modelul a fost aplicat și la nivelul Ungariei, Poloniei și Republicii Cehe, iar rezultatele au fost comparate cu cele obținute la nivelul României.

(9) Analiza impactului aderării la zona euro asupra activității IMM-urilor din Slovenia, Cipru, Malta, Slovacia, Estonia, Letonia și Lituania, luând în calcul valorile din anul anterior

aderării, anul aderării, primul an după aderare și ultimul an pentru care dispunem de date complete (2019);

(10) Construirea unui indice general de convergență nominală, reală și socială (IGC) la nivelul UE, utilizând patru metode multicriteriale (Metoda Componentelor Principale, Metoda Procesului Ierarhiei Analitice, Metoda critică de determinare a ponderilor și Metoda entropică) și cele 12 variabile ale căror valori au fost analizate în perioada 2012-2021: rata inflației, deficitul bugetar, datoria publică, rata dobânzii pe termen lung, PIB/locuitor (PPS), cursul de schimb real efectiv pe baza IAPC, rata șomajului, productivitatea IMM-urilor, inovarea (cheltuiala guvernamentală cu CDI), rata riscului de sărăcie, educația terțiară și rata șomajului în rândul tinerilor;

(11) Realizarea clasamentului european al potențialului de convergență în baza IGC și clasificarea statelor în state cu grad foarte ridicat de convergență, grad ridicat, grad mediu și grad scăzut de convergență;

(12) Identificarea metodelor de creștere a eficienței strategiilor de aderare a României la zona euro, în baza stadiului actual de îndeplinire a criteriilor de convergență nominală și reală, opiniei cetățenilor cu privire la adoptarea monedei euro, potențialului de inovare, activității IMM-urilor naționale, experienței anterioare a statelor care au finalizat procesul de aderare și a nivelul dezvoltării umane.

Direcții viitoare de cercetare

Atât actualitatea temei abordate, cât și importanța acesteia, permit un număr semnificativ de cercetări viitoare cu privire la subiectul abordat, singura limită fiind cea temporală, în contextul definitivării procesului de aderare și a introducerii monedei euro la nivelul României. Întrucât cel mai optimist scenariu vizează ca ținta anul 2029, tema adoptării euro în România are în continuare potențialul de a suscita interesul cercetătorilor.

În ceea ce privește direcțiile viitoare de cercetare, se remarcă importanța analizei zonei euro în anii pre și post pandemia COVID-19 și războiul ruso-ucrainean. Care va fi impactul pe termen lung asupra stabilității zonei euro? De asemenea, este interesant de observat dacă aceste evenimente au determinat "deplasări" în ceea ce privește „centrul” și „periferia” UEM și modificări ale gradului de divergență între cele două regiuni.

De asemenea, ne propunem realizarea unei analize la nivelul României a disparităților socio-economice regionale. Ritmului rapid de creștere economică din ultimii ani îi corespunde o adâncire a inegalităților nivelului de trai între diferitele zone ale României, ușor de observat prin simpla comparare a valorilor salariului mediu sau a valorilor PIB/locuitor din principalele regiuni de dezvoltare. Acest dezechilibru va duce la o distribuția neuniformă a avantajelor adoptării monedei euro la nivelul țării și stă la baza explicării anumitor rezultate neașteptate din cadrul modelelor econometrice. Strategiile de aderare trebuie să țină cont de diferențele regionale, să îmbine politicile regionale și structurale cu programe administrative care să promoveze o creștere echilibrată și cooperarea între regiunile mai dezvoltate și cele rămase în urmă.

O altă oportunitate o constituie refacerea calculelor Indicelui General de Convergență prin Metoda Procesului Ierarhiei Analitice (PIA), înlocuind, de această dată, algoritmului lui Raykowski cu opinia unui grup de experți pentru a stabili proporția fiecărui indicator în cadrul indicelui și compararea rezultatelor obținute.

Odată cu introducerea monedei euro în Croația, se dovedește a fi utilă studierea modificărilor principalilor indicatori macroeconomici, în comparație cu perioada anterioară aderării. În mod similar, intenționăm realizarea unei analize pentru Bulgaria, ulterior datei 1 ianuarie 2025. Deși au prezentat înaintea aderării un regim de curs diferit de cel al României, exemplul celor două state poate reprezenta un punct de plecare în cadrul consolidării actualelor strategii de aderare.

Implicații economico - manageriale ale cercetării

Considerăm că principalele concluzii formulate în baza cercetării, precum și limitările întâmpinate și direcțiile viitoare de cercetare propuse, pot reprezenta un punct de plecare atât pentru alți cercetători interesați de problematica integrării monetare, cât și pentru organismele statului însărcinate cu trasarea politicilor de aderare naționale.

Rolul inovării la nivel macroeconomic este esențial, iar efectele pozitive se manifestă nu doar la nivel național, ci și la nivel local. De aceea, prin identificarea punctelor slabe ale procesului inovativ din România și a principalilor factori de influență, putem contura viitoare strategii de inovare, cu impact pozitiv asupra reducerii decalajelor inter-regionale.

În continuare, IMM-urile acționează ca un reactiv pentru relansarea economică, motiv pentru care sprijinirea mediului antreprenorial la nivel național trebuie să devină o prioritate. Atât creșterea economică, cât și succesul tranziției la moneda euro depind de încurajarea inițiativei antreprenoriale și a potențialului de inovare.

Bibliografie

Cărți

1. Anand, A., Agarwal, M., Aggrawal, D., 2022. *Multiple Criteria Decision-Making Methods: Applications for Managerial Discretion*. Chapter 4 CRITIC method for weight determination, Ed. De Gruyter, Boston, pp. 25-30, [online], Disponibil la: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110743630-004/html?lang=en#Harvard>.
2. Bârsan, M., 1995. *Integrarea economică europeană, vol. I, Introducere în teorie și practică*. Ed. Carpatina, Cluj-Napoca.
3. Berkeley, G., 1737/2010. *The Querist*. Ed. Gale Ecco, Dublin.
4. Borowski, J., 2021. *The political Economy of the Eurozone in Central and Eastern Europe*. Chapter „Poland and Euro Adoption”, Ed. Routledge.
5. Brunner, K., 1968. *Monetarism*. Review, Ed. Federal Reserve Bank of St. Louis, vol. 50, pp. 8-24, [online], Disponibil la: <https://ideas.repec.org/a/fip/fedlrv/y1968ijulp8-24nv.50no.7.html>.
6. Brunner, K., A. Meltzer, 1997. *Money and the Economy: Issues in Monetary Analysis*. Ed. Cambridge University Press.
7. Cantillon, R., 1755/2010. *An Essay on Economic Theory*. Ed. Ludwig von Mises Institute, Alabama, [online], Disponibil la: <https://mises.org/library/essay-economic-theory-0>.
8. Clark, J.B., 1907. *Essentials of Economic Theory*. Ed. The Macmillan Company, New York, p. 374.
9. Collignon, S., 2002. *Monetary stability in Europe*. Ed. Routledge, London.
10. Corden, W. M., 1965. *Recent Developments in the Theory of International Trade*. Ed. Princeton, International Finance Section, New York.
11. Cournot, A., 1897. *Researches into the Mathematical Principles of The Theory of Wealth*. Ed. Macmillan Co., Capitolele X – XII, New York.
12. De Soto, J. H., 2010. *Moneda, creditul bancar și ciclurile economice*. Ed. Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași.
13. Dervis, K., Mistrak, J., 2014. *Europe's Crisis, Europe's Future*. Ed. Brookings Institution Press.
14. Dimand, R., 2007. *Keynes, IS-LM, and the Marshallian Tradition*. History of Political Economy, Ed. Duke University Press.
15. Dincă, D., Dumitrică, C., 2010. *Dezvoltare și planificare urbană*. Ed. Pro Universitaria.
16. Einzig, P., 1970. *The History of Foreign Exchange*. Ed. Macmillan, London.
17. El-Agraa, A. M., 1990. *The Economics of the European Community, third edition*. Ed. Philip Allan.
18. Fisher, I., 1906. *The nature of capital and income*, Ed. Macmillan, New York, [online], Disponibil la: <https://fraser.stlouisfed.org/files/docs/publications/books/capitalincome>

- _fisher.pdf.
19. Fisher, I., 1911. *The Purchasing Power of Money*. Ed. The Macmillan Co, New York, [online], Disponibil la: <http://public.econ.duke.edu/~kdh9/Courses/Graduate%20Macro%20History/Readings1/Fisher%20Purchasing%20Power%20of%20Money.pdf>.
  20. Ford, M., 2015. *Rise of the Robots: Technology and the Threat of a Jobless Future*. Ed. Basic Books, [online], Disponibil la: https://www.uc.pt/feuc/citcoimbra/Martin_Ford-Rise_of_the_Robots.
  21. Friedman, M., 1956. *Studies in the Quantity Theory of Money*. Ed. University of Chicago Press, Chicago, pp. 3-21.
  22. Friedman, M., Meiselman, D., 1963. *The Relative Stability of Monetary Velocity and the Investment Multiplier in the United States, 1897-1958, in The Commission on Money and Credit. Stabilization Policies*. Ed. Prentice-Hall, pp. 165-268.
  23. Giannelloni, J. L., Vernet, E., 2019. *Etudes de marche*. Ediția a 5a, Ed. Vuibert, Paris, [online], Disponibil la: <https://www.furet.com/media/pdf/feuilletage/9/7/8/2/3/1/1/4/9782311405255.pdf>.
  24. Gurley, J. G., Shaw, E. S., 1960. *Money in a Theory of Finance*. Ed. Brookings Institution, Washington.
  25. Hansen, A.H., 1953. *A Guide to Keynes*. Ed. McGraw-Hill Book Company, New York.
  26. Hawtrey, R.G., 1944. *Economic Destiny*. Ed. Longmans, London, pp. 135 – 36.
  27. Hayek, F. A., 1995. *Contra Keynes and Cambridge*. Ed. Liberty Fund, [online], Disponibil la: <http://public.econ.duke.edu/~bjc18/docs/Editor's%20Intro%20-%20Contra%20Keynes%20and%20Cambridge.pdf>.
  28. Hayek, F., 1976. *Denationalisation of Money: An Analysis of the Theory and Practice of Concurrent Currencies*. Ediția a 3a, Ed. Institute of Economic Affairs, Londra.
  29. Hayek, F. A., 1937/1989. *Monetary Nationalism and International Stability*. Augustus M. Kelley Publishers, [online], Disponibil la: https://www.mises.ch/library/Hayek_Monetary_Nationalism&International_Stability.pdf.
  30. Holzman, F. D., 1976. *International trade under communism: politics and economics*. Ed. New York – Basic Books.
  31. Hume, D., 1777. *Political Discourses*. Essays and Treaties on Several Subjects.
  32. Ingram, J. C., 1969. *Comment: The Currency Area Problem. Monetary Problems of The International Economy*. (Ed.) Robert A. Mundell and Alexander L. Swoboda, Ed: The University of Chicago Press, Chicago.
  33. Kahnert, F., Richards, P., Stoujdesdijk, E., Thomopoulos, P., 1969. *Economic integration among developing countries*, Ed. Development Centre Studies, OECD, Paris.
  34. Kenen, P., 1969. *The Theory of Optimum Currency Areas: An Eclectic View in Mundell and Swoboda (eds.)*. Monetary Problems in the International Economy, Ed: University of Chicago Press, Chicago.
  35. Keynes, J. M., 1936. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Ed. Palgrave Macmillan, United Kingdom.

36. Kindleberger, C., 1970. *Power and money; the economics of international politics and the politics of international economics*. Ed. Harper and Row, New York.
37. Kiritescu, C., 1946. *Aspecte ale problemelor monetare contemporane*.
38. Law, J., 1705. *Money and Trade Considered with a Proposal for Supplying the Nation with Money*. Ed. R&A Foulis, Glasgow.
39. Lerner, A., 1944. *The Economics of Control: Principles of Welfare Economics*. Ed. Macmillan, New York.
40. Lipsey, R. G., 1957. *The Theory of Customs Unions: Trade Diversion and Welfare*. Ed. Economica.
41. Locke, J., 1662/1967. *Two tracts on government*, edited by Philip Abrams, Ed. Cambridge University Press.
42. Lösch, A., 1940/1954. *The Economics of Location*. Edited by William H and Wolfgang F., Ed. Yale University Press, New Haven.
43. Magnifico, G., 1973. *European Monetary Unification*. Ed. Macmillan, London.
44. Maksimova, M., 1976. *Comments on Paper: Types of Economic Integration by B. Balassa*. Economic Integration Worldwide, Ed. Macmillan, London.
45. Marer, P. Montias, J. M., 1988. *The Council for Mutual Economic Assistance. Published in International Economic Integration by El-Agraa*. Ed. Palgrave Macmillan, UK.
46. Meade, J. E., 1955. *The Theory of Customs Unions*. Ed. North Holland Publishing Company, Amsterdam.
47. Mennis, B., Sauvart, K. P., 1976. *Emerging forms of transnational community: transnational business enterprises and regional integration*. Ed. D.C. Helath and Company.
48. Mises, L., 1949/1998. *Human Action: A Treatise on Economics*. Ed. Ludwig von Mises Institute, Auburn.
49. Mises, L., 1912/2011. *The Theory of Money and Credit*. Ed. Tribeca Books.
50. Mun, T., 1664. *England's Treasure by foreign trade*. Ed. New York Macmillan and Co.
51. Panic, M., 1988. *International Economic Integration and Interdependence in the 1980s. In National Management of the International Economy*. Ed. Palgrave Macmillan.
52. Patinkin, D., 1965. *Money, Interest and Prices*, 2nd edition. Ed. Harper and Row, New York.
53. Pelkmans, J., 1984. *Market Integration in the European Community*. Ed. Springer.
54. Pelkmans, J., 2003. *Integrare Economică Europeană. Modele și Analiza Economică. Second Edition*. Ed. Institutul European din România, București.
55. Pinder, J., 1969. *Problems of European Integration. Economic Integration in Europe*. Ed. Weidenfeld and Nicolson, London, pp. 143-145.
56. Ricardo, D. 1817/2004. *The Principles of Political Economy and Taxation*. Ed. Dover Publications.
57. Scitovsky, T., 1958. *Economic Theory of Western European Integration*. Ed. Stanford University Press, Stanford.
58. Septimiu, C., 2001. *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*. Ed. Economică, București.

59. Shannon, C. L., Weaver, W., 1949. *The Mathematical Theory of Communication*. Ed. University of Illinois Press.
60. Suranovic, S., 2000. *International Trade Theory & Policy Analysis*. Ed. International Economics Study Center.
61. Venderlint, J., 1734. *Money answers all things, or an essay to make money*. Ed. T. Cox, London.
62. Viner, J., 1950. *The Customs Union Issue*. Ed. Carnegie Endowment for International Peace, New York.
63. Wallach, W., 2015. *A Dangerous Master: How to Keep Technology from Slipping beyond Our Control*. Ed. Basic Books.
64. Weber, A., 1909. *Theory of the Location of Industries*. Ed. University of Chicago Press, Chicago.
65. Wicksell, K., 1934. *Lectures on Political Economy*. Vol I, Ed. Routledge & Kegan Paul, London.
66. Zeleny, M., 1982. *Multiple Criteria Decision Making*. Ed. McGraw Hill, New York.

Article:

67. Alesina, A., Vittorio, G., 1994. On the Feasibility of a One-Speed or Multispeed European Monetary Union. In B. Eichengreen and J. Frieden (eds.). *The Political Economy of European Monetary Unification*, Westview.
68. Allsopp, Ch., Artis, M., 2003. The Assessment: EMU, Four Years On. *Oxford Review of Economic Policy*, 19, č.1, Spring.
69. Anastasiei, B., 2006. Aria monetară optimă: teorie și domenii de aplicație. *Management intercultural*, Volumul VIII, Numarul 15, pp. 20-12.
70. Armeanu D., Istudor, N., Lache, L., 2014. The role of SMEs in assessing the contribution of entrepreneurship to GDP in the Romanian business environment. *Amfiteatru Economic*, 17(38), pp. 198-215, [online], Disponibil la: <http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/11/o-noua-strategie-pt-IMM-in-EU.pdf>.
71. Artis, M. J., Zhang, W., 2001. Core and Periphery in EMU: A Cluster Analysis. *Economic Issues*, 6, pp. 39-59, [online], Disponibil la: <https://hdl.handle.net/1814/4383>.
72. Aznar Bellver, J., Cervello, R.R., Garcia, G.F., 2011. Spanish savigns banks and their future transformation into private capital banks. Determining their value by a multicriteria valuation methodology. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 35, pp. 312-325, [online], Disponibil la: <https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/35857/aznar;jsessionid=6A5EE5BBA0C3ECD27DE0BE8461D1C40B?sequence=1>.
73. Bagus, P., 2012. The Tragedy of the Euro. *Mises Institute*, [online], Disponibil la: <https://mises.org/library/tragedy-euro>.

74. Balash, V., Balash, O., Faizliev, A., Cristopolskaya, E., 2020. Economic Growth Patterns: Spatial Econometric Analysis for Russian Regions. *Information*, 11, p. 289, [online], Disponibil la: <https://www.mdpi.com/2078-2489/11/6/289/pdf>.
75. Barro, R. J., 1996. Determinants of Economic Growth: A Cross- Country Empirical Study. *NBER Working Paper*, 5698, [online], Disponibil la: <https://www.nber.org/papers/w5698>.
76. Barro, R. J., Sala-i-Martin, X., 1995. Economic Growth. *Cambridge MA:MIT Press*, [online], Disponibil la: <https://ideas.repec.org/a/eee/dyncon/v21y1997i4-5p895-898.html>.
77. Bayoumi, T., Eichengreen, B., 1992. Shocking Aspects of European Monetary Unification. *CEPR Discussion Paper*, No. 643, May.
78. Barabaş, M., 2018. Romania and the Euro Currency. *Journal of Public Administration, Finance and Law*, issue 14, [online], Disponibil la: http://www.jopaf.l.com/uploads/issue_14/ROMANIA_AND_THE_EURO_CURR_ENC.Y.pdf.
79. Begg, I., 2014. Genuine Economic and Monetary Union. *The New Palgrave Dictionary of Economics*.
80. Bere, C. M., Otoi, A., Bucerzan, I., 2014. Determinants of economic growth in cities acting as growth poles in regions from Romania. *Procedia Economics and Finance*, 10, pp. 357-365, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114004158/pdf?md5=a08a024e7b8b67d789853588752a2619&pid=1-s2.0-S2212567114004158-main.pdf>.
81. Bojeşteanu, E., Bobeică, G., 2011. The propagation of European monetary policy shocks into Romania's economy. *Applied Economics Letters, Taylor & Francis Journals*, vol. 18(5), pp. 461-465, [online], Disponibil la: <https://ideas.repec.org/a/taf/apect/v18y2011i5p461-465.html>.
82. Booth et al., 2013. The Euro – the Beginning, the Middle and the End?. *The Institute of Economic Affairs*, [online], Disponibil la: <https://iea.org.uk/publications/research/the-euro-%E2%80%93-the-beginning-the-middle-and-the-end>.
83. Boscoianu, M., Prelipcean, G., Calefariu, E., Lupan, M., 2015. Innovative Instruments for SME Financing in Romania – a New Proposal with Interesting Implications on Markets and Institutions. *Procedia Economics and Finance*, Vol. 32, pp. 240-255.
84. Brown, A., Muchova, E. 2014. The Optimum Currency Areas Theory and the Euro Crisis. The Trajectory of Growth and Structural Transformation of the World Economy Amid International Instability. *Faculty of Economics of the Peoples's University of Russia*, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/269700105_The_Optimum_Currency_Areas_Theory_and_the_Euro_Crisis.
85. Bucur, I. A., Stangaciu, O. A., 2015. The European Union Convergence in Terms of Economic and Human Development. *CES Working Papers*, Volume VII, Issue 2, [online], Disponibil la: https://ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2015_VII2_BUC.pdf.
86. Bye, M., 1950. Unions douanieres et donnees nationales. *Economie Appliquee*, January – March, pp. 121-158.

87. Çakir, S., Perçin, S., 2013. Performance Measurement of Logistics Firms with Multi-Criteria Decision Making Methods. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 13(4), pp. 449-459, [online], Disponibil la: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/559959>.
88. Cameron, G., 1998. Innovation and growth: a survey of the empirical evidence. *Working Paper*, Nuffield College, Oxford, pp. 1-34, [online], Disponibil la: <https://pdfs.semanticscholar.org/ba6b/d52fb55d3e6d6f4566c974895220526ac6f0.pdf>.
89. Campos, N.F., Dimova, R., Saleh, A., 2010. Whither corruption? A quantitative survey of the literature on corruption and growth. *IZA Discussion Papers No 5334*.
90. Campos, N., Macchiarelli, C., 2020. Brexit and the Euro. *LEQS – LSE 'Europe in Question'*, Discussion Paper Series, European Institute, [online], Disponibil la: <https://www.lse.ac.uk/european-institute/Assets/Documents/LEQS-DiscussionPapers/LEQSPaper154.pdf>.
91. Cenușe, M., Driga, I., 2010. Advantages and disadvantages of the euro. *Annals of the University of Petroșani, Economics*, 10(3), 2010, pp. 61-68, [online], Disponibil la: https://econpapers.repec.org/article/petannals/v_3a10_3ay_3a2010_3ai_3a3_3ap_3a6168.
92. Cerna, S., 2017. Efectele adoptării euro. *Piața financiară*, 9 (262), [online], Disponibil la: https://www.revistadestatistica.ro/supliment/wp-content/uploads/2021/03/rrs_02_2021_A3_ro.pdf.
93. Chohan, U. W., 2020. Modern Monetary Theory: A General Introduction. *CASS Working Papers on Economics & National Affairs*.
94. Cojocaru, O., Floroiu, O., 2019. Financial inclusion – one step closer to the Eurozone. *Oradea Journal of Business and Economics*, Volume 4/2019, Issue 2, [online], Disponibil la: ojbe.steconomieuradea.ro/archive/.
95. Comes, C. A., Bunduchi, E., Vasile, V., Ștefan, D., 2018. The impact of Foreign Direct Investments and Remittances on Economic Growth: A Case Study in Central and Eastern Europe. *Sustainability*, vol. 10, issue 1, pp. 1-16, [online], Disponibil la: https://econpapers.repec.org/article/gamjsusta/v_3a10_3ay_3a2018_3ai_3a1_3ap_3a238_3ad_3a127506.htm.
96. Cooper, R., 1984. A Monetary System for the Future. *Foreign Affairs*, Fall , 63(1), pp. 166–84.
97. Corden, W. M., 1972. Monetary Integration. *Essays in International Finance*, No. 93, Princeton.
98. Criste, A., 2010. Analiza unor riscuri și beneficii potențiale ale extinderii zonei euro. *Studii Financiare*, 2, [online], Disponibil la: <http://fs.icfm.ro/SF22010vol48.pdf>.
99. Dandashly, A., Verdun, A., 2015. Boarding the euro plane: euro adoption in the Czech Republic and Slovakia. *Review of European and Russian Affairs*, 9 (2) 2015, pp. 20/26, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/289991689_Boarding_the_Euro_Plane_Euro_Adoption_in_the_Czech_Republic_and_Slovakia.
100. De la Dehesa, G., Krugman, P., 1993. Monetary Union, Regional Cohesion and Regional Shocks, in A. Giovannini, M. Guitian, and R. Portes, (eds.). *The Monetary Future of Europe*. Centre for Economic Policy Research, London.

101. Deskar-Skrbic, M., Kunovac, D., 2020. Twentieth Anniversary of the Euro: Why are some countries still not willing to join?. *Comparative Economic Studies*, 62, pp. 242-262, [online], Disponibil la: <https://www.hnb.hr/en/-/s-039>.
102. Diakoulaki, D., Mavrotas, G., Papayannakis, L., 1995. Determining objective weights in multiple criteria problems: The CRITIC method. *Computers Ops Res.*, 22(7), pp. 763-770, [online], Disponibil la: <https://reformship.github.io/pages/1capacity/1model/1evaluation/Determining%20objective%20weights%20in%20multiple%20criteria%20problems%20The%20CRITIC%20method.pdf>.
103. Dowd, K., and Greenaway, D., 1993. Currency Competition, Network Externalities, and Switching Costs: Towards an Alternative View of Optimum Currency Areas. *The Economic Journal*, 103(420), pp. 1180–89.
104. Drysdale, P., Garnaut, R., 1993. The Pacific: An Application of a General Theory of Economic Integration. *Pacific Dynamism and the International Economic System*, pp. 183 – 224.
105. Drumetz, F., Pfister, C., 2021. The Meaning of MMT. *Working Paper Banque de France*.
106. Duncan, G.A., 1950. The Small State and International Economic Equilibrium. *Economia Internazionale*, November, pp. 933-43;
107. Eatwell, J., Milgate, M., Newman, P., 1987. Quantity Theory of Money – by Milton Friedman. *The New Palgrave: A Dictionary of Economics*, pp. 3 – 20.
108. Eichengreen, B., 1990. One Money for Europe? Lessons from US currency union. *Economic Policy*, 10.
109. Evgeniy, K., 2021. Draft National Plan for the Introduction of the Euro in Bulgaria. *Echina-CEE Institute*, Vol. 42, No. 2, [online], Disponibil la: https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2021/07/2021e07_Bulgaria.pdf.
110. Fagerberg, J., 1987. A technology gap approach to why growth rates differ. *Research Policy*, 16 (2-4), 87-99, [online], Disponibil la: <https://www.sv.uio.no/tik/InnoWP/archive/wpno002-1987.pdf>.
111. Fagerberg, J., Verspagen, B., Srholec, M., 2010. Innovation and Economic Development. *Handbook of the Economics of Innovation*, Volume 2, pp. 833-872, North Holland, [online], Disponibil la: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169721810020046?via%3Dihub.
112. Feldstein, M., 1992. The Case against EMU. *The Economist*.
113. Feldstein, M., 2000. The European Central Bank and the euro: The first year. *Journal of Policy Modeling*, May, pp. 345-54. Google Scholar.
114. Fidrmuc, J., 2001. The Endogeneity of optimum currency area criteria, intraindustry trade and EMU enlargement. *Econstor*, LICOS Discussion Papers, no. 106, [online], Disponibil la: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/75001/1/dp106.pdf>.
115. Fleming, M. J., 1971. On Exchange Rate Unification. *Economic Journal*, 81, pp. 467-488.
116. Floroiu, O., 2022. An Analysis of the Economic and Social Factors Affecting Real Convergence in Romania. *Ovidius University Annals. Economic Social Series*, Conferința Internațională "Present Issues of Global Economy", ediția a XIX-a din iulie 2022.

117. Floroiu, O., 2020a. Confidence in the euro: evidence from CEE Eurozone candidates. *The USV Annals of Economics and Public Administration*, Vol. 20, Issue 1 (31), [online], Disponibil la: annals.seap.usv.ro.
118. Floroiu, O., 2020b. Euro adoption in Romania: For or against? *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, Volume II, Issue 1, [online], Disponibil la: ovidius.ro/html/anale/ENG/full-text/.
119. Floroiu, O., 2020c. How has the COVID-19 pandemic affected incomes and euro perceptions in Romania? *Journal of Danubian Studies and Research*, Volume 10, No. 2, [online], Disponibil la: dj.univ-danubius.ro/index.php/JDSR/issue/view/27.
120. Floroiu, O., 2020d, Innovation for growth: evidence from CEE Eurozone candidates. *Oradea Journal of Business and Economics*, Volume 5, Special issue, [online], Disponibil la: ojbe.steconomiceuoradea.ro/archive/.
121. Floroiu, O., 2020e. Nominal convergence – Are we getting closer? *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, Volume II, Issue 1, [online], Disponibil la: ovidius.ro/html/anale/ENG/full-text/.
122. Frankel, J. A., 1999. No single currency regime is right for all countries or at all times. *Nber Working Paper Series*, Cambridge.
123. Frankel J., Rose, A., 1998. The Endogeneity of the Optimum Currency Area Criteria. *The Economic Journal*, 108(449), pp. 1009–1025.
124. Friedman, M., 1970. A Theoretical Framework for Monetary Analysis. *The Journal of Political Economy*, vol. 78, pp. 193-238.
125. Gerguri, S., Ramadani, V., 2010. The Impact of Innovation into the Economic Growth. *Munich Personal RePEc Archive*, Paper No. 22270, [online], Disponibil la: <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/id/eprint/22270>.
126. Gherghina, S. C., Botezatu, M.A., Hosszu, A., Simionescu, L.N., 2020. Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs): The Engine of Economic Growth through Investment and Innovation. *Sustainability*, 12, [online], Disponibil la: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/1/347/htm>.
127. Giavazzi, G., and Pagano, M., 1988. The Advantage of Tying One's Hands: EMS Discipline and Central Bank Credibility. *European Economic Review*, Vol. 32, pp. 1055–82.
128. Giersch, H., 1949. Economic Union between Nations and the Location of Industries. *Review of Economic Studies*, No. 2, pp. 87 – 97.
129. Gonpot, P. N., Chellaya, M., Dawoodarry, M., 2021. After Brexit: Which Country is Next?. *Acta Universitatis Danubius. Relationes Internationales*, 14(1), pp. 20-35, [online], Disponibil la: <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/AUDRI/article/view/877>.
130. Graboyes, R.F., 1990. The EMU: Forerunners and Durability. *Economic Review of the Federal Reserve Bank of Richmond*, July/August.
131. Grimm, L., Steinkamp, S., Westermann, F., 2021. On optimal currency areas and common cycles: Are the acceding countries ready to join the euro?. *Institute of Empirical Economic*

- Research*, Working Paper, No. 120, Osnabrück University, [online], Disponibil la: <http://hdl.handle.net/10419/235911>.
132. Groll, D., 2020. Monetary Policy as an Optimum Currency Area Criterion. *International Journal of Central Banking*, pp. 331- 393.
  133. Grundler, K., Potrafke, N., 2019. Corruption and economic growth; New empirical evidence. *Ifo Working paper*, no 309, [online], Disponibil la: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/213586/1/167566210X.pdf>.
  134. Gruner, H.P., Hefeker, C., 1999. How Will EMU Affect Inflation and Unemployment in Europe?. *Scandinavian Journal of Economics*, pp. 33-47.
  135. Guimaraes, M. H., Faria, A. P., 2010. Product Market Integration – A Multifaceted Approach, *International Business & Management*, Volume 26, Series Editor Pervez N. Ghauri.
  136. Gurbiel, R., 2002. Impact of innovation and technology transfer on economic growth: The Central and Eastern Europe Experience. *Warsaw School of Economics*, pp. 1-18, [online], Disponibil la: https://www.eadi.org/typo3/fileadmin/WG_Documents/RegWG/gurbiel.pdf.
  137. Haberler, G., 1970. The International Monetary System: Some Recent Developments and Discussions in Approaches to Greater Flexibility of Exchange Rates. *The Bürgenstock Papers*, edited by N. H. George, Princeton University Press, pp. 115-123.
  138. Hayek, F. A., 1936. The Mythology of Capital. *Quarterly Journal of Economics*, p. 203.
  139. Hayek, F. A., 1972. A Tiger by the Tail: A 40-Years' Running Commentary on Keynesianism by Hayek. *Institute of Economic Affairs*, Londra.
  140. Hicks, J.R., 1937. Mr. Keynes and the "Classics"; A Suggested Interpretation. *Econometrica*, 5(2), pp. 147-159 [online], Disponibil la: <https://www.jstor.org/stable/1907242>.
  141. Hoffman, O., Glodeanu, I., 2011. The Green Card and the financing of innovative SMEs. *Revista Română de Sociologie*, XXII, nr. 5-6, pp. 403-419, [online], Disponibil la: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.5-6-2011/01-GLODOSCAR.pdf>.
  142. Hong, Y., 1994. The quality of economic growth and the effect of population. *Chin J Popul Sci*, 6(1), pp. 13-8.
  143. Horvath, J., 2003. Optimum currency area theory: a selective review. *Bank of Finland Discussion Papers*, December..
  144. Hotelling, H., 1933. Analysis of a Complex of Statistical Variables Into Principal Components. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 24, pp. 417-441 & pp. 498-520, [online], Disponibil la: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=wu.89097139406&view=1up&seq=3>.
  145. Hudec, M., 2018. The Development of International Economic and Monetary Cooperation in Europe. *Studia Commercialia Bratislovensia*, 11 (39), pp. 28-41.
  146. Huerta de Soto, J., 2012. En defense del euro: un enfoque austriaco. *Libertad Digital*, [online], Disponibil la: <https://s.libertaddigital.com/doc/jesus-huerta-de-soto---en-defensa-del-euro-un-enfoque-austriaco-41912626.pdf>.

147. Iancu, A., 2006. Problema convergenței economice. *Revista Oeconomica*, nr. 4, p. 5, [online], Disponibil la: <http://oeconomica.org.ro/files/pdf/93.pdf>.
148. Ilter, C., 2017. What Economic and Social Factors Affect GDP per Capita? A Study on 40 Countries. *Journal of Global Strategic Management*, V. 11, N. 2, Disponibil la: <http://isma.info/uploads/files/051-what-economic-and-social-factors-affect-gdp-per-capita-a-study-on-40-countries.pdf>.
149. Inekwe, J. N., 2014. The Contribution of R&D Expenditure to Economic Growth in Developing Countries. *Social Indicators Research*, pp. 1-19, [online], Disponibil la: <https://www.jstor.org/stable/24721667>.
150. Ingram, D., 1959. State and Regional Payments Mechanisms. *Quarterly Journal of Economics*, 73: pp. 619- 32.
151. Irimiea, C. N., Vegheș, O., 2005. An AHP implementation using Mathematica. *Revista Informatică Economică*, nr 1, [online], Disponibil la: <https://revistaie.ase.ro/content/33/vegheș.pdf>.
152. Iyoboyi, M., Na-Allah, A., 2014. Innovation and economic growth: evidence from Nigeria. *EuroEconomica* [online], Vol 33, No 1, Issue 1, [online], Disponibil la: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/euroeconomica/article/view/2330/3163>.
153. Jacques, R., 1947. The Fallacies of Lord Keynes' General Theory. *The Quarterly Journal of Economics*, pp. 343 – 367.
154. Johnson, H. G., 1969. The case for flexible exchange rates. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, 51(6), pp. 12–24. Google Scholar.
155. Kelly, B., Papanikolaou, D., Seru, A., and Taddy M., 2018. Measuring Technological Innovation over the Long Run. *NBER Working Paper*, No. 25266, [online], Disponibil la: <https://www.nber.org/papers/w25266.pdf>.
156. Kersten, R., Harms, J., Liket, K., Maas, K., 2017. Small Firms, large impact? A systematic review of the SME Finance Literature. *World Dev*, 97, pp. 330-348, Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0305750X17301298?via%3Dihub>.
157. Kim, E., Hewings, G. J. D., Nam, K-M., 2014. Optimal Urban Population Size: National vs Local Economic Efficiency. *Urban Studies*, 51(2), pp. 428-445, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/237050986_Optimal_Urban_Population_Size_National_vs_Local_Economic_Efficiency.
158. Kira, A., 2013. The Factors Affecting Gross Domestic Product (GDP) in Developing Countries: The Case of Tanzania. *European Journal of Business and Management*, Vol. 5, No. 4, [online], Disponibil la: https://scholar.google.ro/scholar_url?url=https://www.academia.edu/download/63489770/4476-6538-1PB.pdf&hl=ro&sa=X&ei=u2FUYv7JO5WMy9YPt8OamA0&scisig=AAGBfm3SQBNdAjByDxvf739q4m7cuqByGg&oi=scholar.
159. Knight, F. K., 1931. Professor Fisher's Interest Theory: A Case in Point. *Journal of Political Economy*, University of Chicago Press, vol. 39, p. 176.

160. Krueger, A. B., Lindhal, M., 2001. Education for Growth: Why and For Whom?. *Journal of Economic Literature*, Vol. XXXIX, pp. 1101-1136, [online], Disponibil la: https://www.unibg.it/dati/corsi/91015/49249-JEL%202000_kruegerlindahl.pdf.
161. Krugman, P., 1993. Lessons of Massachussets for the EMU'. *Adjustment and Growth in the EMU*, Francisco Torres & Francesco Giavazzi eds., pp. 241-269.
162. Kumar, R., Singh, S., Bilga, P. S., Jatin, Singh, J., Singh, S., Scutaru, M. L., Pruncu, C. I., 2021. Revealing the benefits of entropy weight method for multi-objective optimization in machining operations: A critical review. *Journal of Materials Research and Technology*, Volume 10, pp. 1471-1492, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2238785420321918>.
163. Lafuente, E., Driga, O., 2009. 2nd Report on Entrepreneurial Activities in Romania: Executive Summary for the Year 2008. *CEBR WP*, 01, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/profile/Esteban_Lafuente/publication/242085649_2nd_Report_on_Entrepreneurial_Activities_in_Romania_Executive_summary_for_the_year_2008/links/0deec52c304c3a5e2f000000/2nd-Report-on-Entrepreneurial-Activities-in-Romania-Executive-summary-for-the-year-2008.pdf.
164. Leeper, E. M., 2022. Modern Monetary Theory: The End of Policy Norms As We Know Them. *Progressive Policy Institute*.
165. Lipsey, R. G., Lancaster, K., 1956. The General Theory of Second Best. *Review of Economic Studies*.
166. Lucas, R., 1972. Expectations and the Neutrality of Money. *Journal of Economic Theory*, pp. 103 – 123.
167. Lutz, F.A., 1972. Foreign Exchange Policy and European Economic Integrational. in *Machlup, Gutowsky, and Lutz*, pp. 107-23.
168. Macchiarelli, C, 2018. What is the EU-UK relation all about? Tracking the European path from monetary integration to ‘ever closeness’. *The London School of Economics and Political Science*, LEQS Paper No. 137, September, [online], Available at: <http://aei.pitt.edu/102404/1/LEQSPaper137.pdf>.
169. Machlup, F., 1935. Professor Knight and the Period of Production, Classics in Austrian Economics. *Journal of Political Economy*, Vol. 43, No. 5, pp. 577-624.
170. Mackintosh, J., 2019. What modern Monetary Theory Gets Right and Wrong. *Wall Street Journal*.
171. Maradana, R. P, Pradhan, R. P., Dash, S., Gaurav, K., Jayakumar, M., and Chatterjee, D., 2017. Does innovation promote economic growth? Evidence from European countries. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, Springer, vol. 6(1), pp. 1-23, [online], Disponibil la: <http://link.springer.com/10.1186/s13731-016-0061-9>.
172. Marinaş, M.C., 2013. Analiza riscurilor adoptării euro de către România pe baza a zece criterii. *Economie teoretică și aplicată*, Volumul XX, No.1, pp. 6-22.
173. Marquez-Ramos, L., Mourelle, E., 2019. Education and economic growth: an empirical analysis of nonlinearities. *Applied Economic Analysis*, Volume 27, Issue 79.

174. Mărginean, I., 2019. Evoluții recente privind valorile indicelui dezvoltării umane. România în context european și mondial. *Calitatea vieții*, XXX, nr.1, pp. 76-83, [online], Disponibil la: <https://www.revistacalitateavietii.ro/2019/CV-1-2019/05.pdf>.
175. McKinnon, R., 1963. Optimum Currency Area. *American Economic Review*, September, pp. 717-725.
176. Meade, J.E., 1957. The balance-of-payments problems of a European free-trade area. *The Economic Journal*, 67(267), pp. 379-396.
177. Menkhoff, L., Sell, F. L., 1991. Optimaler Währungsraum: Wie weit sollte der Geltungsbereich einer europäischen Wahrung reichen?. *WiSt*, No 11, pp. 577-580.
178. Mihuț, I. S., Luțaș, 2013. Convergence and Divergence in European Union: Evidence for Beta Convergence Among New EU Member States, *The Annals of the University of Oradea, Economic Sciences*, No. 1, pp. 262-271, , [online], Disponibil la: <https://www.academia.edu/download/31693039/1st-issue-july-2013.pdf#page=262>.
179. Mihuț, I. S., Luțaș, M., 2013. Teting Sigma Convergence Across New EU Members. *Revista Economică*, 65:4, [online], Disponibil la: <http://economice.ulbsibiu.ro/revista.economica/archive/65409mihut&lutas.pdf>.
180. Mihuț, I. S., Luțaș, M., 2014. Sustainable Growth: Recent Trends Across Central and Eastern European Economies. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, Vol. 23, Issue 1, pp. 175-186.
181. Mongelli, F. P., 2002. New Views on the Optimum Currency Area Theory: What is EMU telling us?. *European Central Bank Working Paper*, No. 138.
182. Mucha-Leszko, B., Kakol, M., 2021. Does Poland's Economy Meet the Criteria of Real Convergence with the Euro Area?. *Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics*, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/351935509_Does_Poland's_Economy_Meet_the_Criteria_of_Real_Convergence_with_the_Euro_Area.
183. Muth, J., 1961. Rational Expectations and the Theory of Price Movements. *Econometrica*, pp. 315 – 335.
184. Mundell, R.A., 1961. A Theory of Optimum Currency Areas. *The American Economic Review*, Vol. 51, No. 4, pp. 657-665.
185. Mursa, G., 2014. Euro – advantages and disadvantages. *CES Working Papers* [online], Volume VI, Issue 3, pp. 60-67, [online], Disponibil la: http://ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2014_VI3_MUR.pdf.
186. Nadiri, I., 1993. Innovations and Technological Spillovers. *NBER Working Papers* 4423, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA, [online], Disponibil la: <http://www.nber.org/papers/w4423.pdf>.
187. Nanovsky, S., 2019. A New Test for Optimum Currency Area with an Application to the Central and Eastern European Countries, *Applied Economics*, pp. 354-373, [online], Disponibil la: <https://ideas.repec.org/a/taf/applec/v54y2022i3p354-373.html>.

188. Năstase, C., Kajanus, M., 2010. The impact of the global crisis on SME and entrepreneurship behavior – Romania and Finland cases. *Amfiteatrul Economic*, pp. 751 – 762, [online], Disponibil la: https://www.amfiteatruconomic.ro/temp/Article_914.pdf.
189. Neagu, C., 2016. The importance and role of small and medium-sized businesses. *Theoretical and Applied Economics*, Volume XXIII, no.3, pp. 331-338, [online], Disponibil la: <http://store.ectap.ro/articole/1217.pdf>.
190. Ohr, R., 1993. European Monetary Union – The Right Way Forward for Europe?. *De Pecunia*, Vol. V, No. 2, October, pp. 11 – 22.
191. Palankai, T., 2015. The introduction of the Euro and Central Europe. *Economics and Sociology*, Vol. 8, No. 2, pp. 51-69, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/283195860_The_introduction_of_the_Euro_and_Central_Europe.
192. Palley, T. I., 2015. The critics of modern money theory (MMT) are right. *Review of Political Economy*, 27(1), pp. 45-61.
193. Panait, M., Apostu, S. A., Vasile, V., Vasile, R., 2022. Is energy efficiency a robust driver for the new normal development model? A Granger causality analysis. *Energy Policy*, Vol. 169, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S030142152200386X>.
194. Pearson, K., Lee, A., 1908. On the Generalised Probable Error in Multiple Normal Correlation. *Biometrika*, Vol. 6, No. 1, pp. 59-68, [online], Disponibil la: <https://www.jstor.org/stable/2331556>.
195. Pearson, K., 1901. On lines and planes of closest fit to systems of points in space. *Philosophical Magazine*, Series 6, Vol 2, No. 11, pp. 559-572, [online], Disponibil la: <http://www.stats.org.uk/pca/Pearson1901.pdf>.
196. Pece, A.M., Simona, O.E., Salisteanu, F., 2015. Innovation and economic growth: An empirical analysis for CEE countries. *Procedia Economics and Finance*, 26, pp. 461 – 467, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115008746>.
197. Pessoa, A., 2007. Innovation and Economic Growth: What is the actual importance of R&D?. *FEP Working Papers* [online], no. 254, pp. 1-17.
198. Petrariu, I.R., Bumbac, R., Ciobanu, R., 2013. Innovation: a path to competitiveness and economic growth. The case of CEE countries. *Theoretical and Applied Economics*, Vol. XX, No. 5 (582), pp. 15-26, [online], Disponibil la: <http://store.ectap.ro/articole/857.pdf>.
199. Popa, A-M., 2012. The Impact of Social Factors on Economic Growth: Empirical Evidence for Romania and European Union Countries. *Romanian Journal of Fiscal Policy*, Volume 3, Issue 2, pp. 1-16, [online], Disponibil la: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/107942/1/771108060.pdf>.
200. Popa, L-R., 2013. Efectele crizei asupra întreprinderilor mici și mijlocii și necesitatea dezvoltării acestora în România. *Strategii manageriale*, Revista nr. 2, [online], Disponibil la: [http://www.strategiimaneriale.ro/article-2013-id-58-revista.nr.2.\(20\)-130-efectele-crizei.asupra.intreprinderilor.mici.si.mijlocii.si.necesitatea.dezvoltarii.acestora.in.romania.html](http://www.strategiimaneriale.ro/article-2013-id-58-revista.nr.2.(20)-130-efectele-crizei.asupra.intreprinderilor.mici.si.mijlocii.si.necesitatea.dezvoltarii.acestora.in.romania.html).

201. Popescu, R., Ciucu, C., 2015. Orizontul EURO – 2019: Am invitat pe toată lumea la o nuntă dar nu face nimeni pregătirile. *CRPE Policy Brief*, no.39. p. 10, [online], Disponibil la: <http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2015/09/Raport-Orizontul-EURO-2015.pdf>
202. Pradhan, R. P., Arvin, M. B., Hall, J. H., and Nair, M., 2016. Innovation, financial development and economic growth in Eurozone countries. *Applied Economics Letters*, 23, pp. 1141–1144, [online], Disponibil la: <https://repository.up.ac.za/handle/2263/57404>.
203. Prelipcean, G., Boscoianu, M., 2014. A Hybrid Framework for SME Financing Based on the Mix between Governmental Support and the Use of a Specialized Investment Fund in the Actual Context of a Slow Recovery after Crises and Turbulences. *Procedia Economics and Finance*, 15, pp. 738-745, [online], Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114004456>.
204. Prelipcean, G., Boscoianu, M., Lupan, M., Năstase, C-E., 2014. Innovative Financing Solutions Based on Venture Capital and Private Equity to Support the Development on Entrepreneurship in Romania. *Transformations in Business & Economics*, vol. 13, Issues 3C, pp. 331-347.
205. Prinz, A. L., Beck, H., 2021. Modern Monetary Theory: A Solid Theoretical Foundation of Economic Policy?. *Atlantic Economic Journal*, 49, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/351852532_Modern_Monetary_Theory_A_Solid_Theoretical_Foundation_of_Economic_Policy.
206. Romer, P.M., 1986. Increasing Returns and Long-Run Growth. *The Journal of Political Economy* Vol. 94, pp. 1002-1037, [online], Disponibil la: <http://www.dklevine.com/archive/refs42232.pdf>.
207. Ropke, W., 1958. Gemeinsamer Markt und Freihandelszone. *Ordo, Jahrbuch fur die Ordnung Von Wirtschaft und Gesellschaft*, Vol. X, p. 53.
208. Rose, A., Stanley, T., 2005. A Meta-Analysis of the Effect of Common Currencies on International Trade. *Journal of Economic Surveys*, vol. 19, issue 3, pp. 347-365, [online], Disponibil la: https://econpapers.repec.org/article/blajecsur/v_3a19_3ay_3a2_005_3ai_3a3_3ap_3a347-365.htm.
209. Rose, A., 2000. One Money, One Market. Estimating the Effect of Common Currencies on Trade. *Economic Policy*, Vol. 30. pp. 9-45.
210. Saaty, T. L., 1980. The analytic hierarchy process-what it is and how it is used. *Mathematical Modelling*, 9, pp. 161-176, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0270025587904738>.
211. Sapir, A., Wolff, G., 2016. One Market, Two Monies: The European Union and the United Kingdom. *Bruegel Policy Brief*, 01.
212. Schumpeter, J., in McDaniel, B. A., 2002. *Entrepreneurship and Innovation: An Economic Approach*, M.E Sharpe, pp. 57-58, [online], Disponibil la: <https://content.taylorfrancis.com/books/download?dac=C2014-0-39866-3&isbn=9781317471387&format=googlePreviewPdf>.
213. Scitovsky, T., 1984. Lerner's Contribution to Economics. *Journal of Economic Literature*, 22 (4), pp. 1547–1571.

214. Silaghi, M. I. P., Alexa, D., Jude, C., and Litan, C., 2014. Do Business and Public Sector Research and Development Expenditures Contribute Economic Growth in Central and Eastern European Countries? A Dynamic Panel Estimation. *Economic Discussion Papers*, 2012-4, pp. 108-119, [online], Disponibil la: https://ideas.repec.org/p/ris/kngedp/2012_004.html.
215. Socol, C., Socol, A., 2007. Adoptarea euro: costuri sau beneficii?. *Economie teoretică și aplicată* [online], vol. 1 (506), pp. 51–60, [online], Disponibil la: [https://econpapers.repec.org/article/agrjournal/v_3a1\(506\)_3ay_3a2007_3ai_3a1\(506\)_3ap_3a51-60.htm](https://econpapers.repec.org/article/agrjournal/v_3a1(506)_3ay_3a2007_3ai_3a1(506)_3ap_3a51-60.htm).
216. Solow, R., 1956. A Contribution to the Theory of Economic Growth. *The Quarterly Journal of Economics* [online], Vol. 70, No. 1, pp. 65-94, Disponibil la: <http://piketty.pse.ens.fr/files/Solow1956.pdf>.
217. Stulhofer, A., 2006. Eurocepticism in Croatia: on the far side of rationality? Published in Croatian Accession to the European Union. Institute of Public Finance, Fourth volume, pp. 141-424, [online], disponibil la: <http://www.ijf.hr/eng/EU4/stulhofer.pdf>.
218. Ștefan, D., Vasile V., Oltean, A., Comes, C-A., Ștefan, A-B., Ciucan-Rusu, L., Bunduchi, E., Popa, M-A., Timus, M., 2021. Women Entrepreneurship and Sustainable Business Development: Key Findings from a SWOT-AHP Analysis. *Sustainability*, 13(9), [online], disponibil la: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/9/5298>.
219. Suditu, B. A., Prelipcean, G., Vîrdol, D. C., Stângaciu, O. A., 2013. Perspectivele politicii de migrațiune în contextul demografic actual din România. *Strategy and Policy Studies*, No. 2012, 1, [online], Disponibil la: <https://www.econstor.eu/handle/10419/141811>.
220. Șandru, V., Boscoianu, M., Ciufudean, C., 2015. The Analytic Hierarchy Process Involved in Air Defense Integrated Systems with SWOT Analysis. *Recent Advances in Computational Mathematics*, [online], Available at: https://www.academia.edu/78974842/The_Analytic_Hierarchy_Process_Involved_in_Air_Defense_Integrated_Systems_with_SWOT_Analysis.
221. Thierer, A., 2016. *Innovation Arbitrage, Technological Civil Disobedience & Spontaneous Deregulation*. Technology Liberation Front, [online], Disponibil la: <https://medium.com/tech-liberation/innovation-arbitrage-technological-civil-disobedience-spontaneous-deregulation-eb90da50f1e2>.
222. Thornton, M., 2007. Was Richard Cantillon a Mercantilist?. *Journal of the History of Economic Thought*, London.
223. Tinbergen, J., 1959. Customs Unions: Influence of Their Size on Their Effect. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, pp. 404-414.
224. Tobin, J., 1969. A General Equilibrium Approach To Monetary Theory. *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 1, No. 1, pp. 15-29.
225. Tuna, K., Kayacan, E., Bektas, H., 2015. The Relationship Between Research & Development Expenditures and Economic Growth: The Case of Turkey. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 195, pp. 501–507, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815037349?via%3Dihub>.

226. Ugur, M. (2014): Corruption's direct effects on per-capita income growth: A meta-analysis, *Journal of Economic Surveys*, 28, pp. 472-490.
227. Ulku, H., 2004. R&D, Innovation, and Economic Growth: An Empirical Analysis. *International Monetary Fund Working Papers*, WP/04/185, pp. 2-35, [online], Disponibil la: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/R-D-Innovation-and-Economic-Growth-An-Empirical-Analysis-16927>.
228. Ullah, B., 2020. Financial constraints, corruption, and SME growth in transition economies. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, Volume 75, pp. 120-132, Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1062976918302655>.
229. Upreti, P., 2015. Factors affecting Economic Growth in Developing Countries. *Major Themes in Economics*, Volume 17, Article 5, Disponibil la: <https://scholarworks.uni.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1114&context=mtie>.
230. Valeriu, I-F., Pop, N., 2017. România și adoptarea euro. Oportunitățile momentului. *Caiete critice*, [online] <https://www.researchgate.net/publication/335579737>.
231. Vasile, V., Panait, M., Apostu, S-A., 2021. Financial Inclusion Paradigm Shift in the Postpandemic Period. Digital-Divide and Gender Gap. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18, 10938, [online], Disponibil la: <https://www.mdpi.com/1660-4601/18/20/10938>.
232. Vaubel, R., 1976. Real Exchange-Rate Changes in the European Community: The Empirical Evidence and its Implications for European Currency Unification. *Weltwirtschaftliches Archiv* 112, pp. 429-468.
233. Von Bohm-Bawerk, E., 1895. Professor Clark's Views on the Genesis of Capital. *Quarterly Journal of Economics*, pp. 131 – 143.
234. Von Neuman Whitman, M., 1967. International and interregional payments adjustment: a synthetic view. *Princeton Studies in International Economics*, February.
235. Vuckovic, M., 2016. The relationship between innovation and economic growth in emerging economies. *Forschungsforum der Osterreichischen Fachhochschulen* [online], Disponibil la: http://ffhoarep.fh-ooe.at/bitstream/123456789/738/1/130_323_Vuckovic_FullPaper_en_Final.pdf.
236. Wang, Y., 2016. What are the biggest obstacles to growth of SMEs in developing countries?- An empirical evidence from an enterprise survey. *Borsa Istanbul*, 16, pp. 167-176, [online], Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214845016300539?via%3Dihub>.
237. Wennerlind, C., 2005. David Hume's Monetary Theory Revisited. *Journal of Political Economy*, pp. 233- 237.
238. Yilmaz, B., Harmancioglu, N. B., 2010. Multi-criteria decision making for water resource management: a case study of the Gediz River Basin, Turkey. *Water SA*, 36 (5), pp. 563-576, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/227293404_An_Indicator_Based_Assessment_for_Water_Resources_Management_in_Gediz_River_Basin_Turkey.

239. Zhu, Y., Tian, D., Yan, F., 2020. Effectiveness of Entropy Weight Method in Decision – Making. *Mathematical Problems in Engineering*, pp. 1-5, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/340232284_Effectiveness_of_Entropy_Weight_Method_in_Decision-Making/citations.

Studii, rapoarte, teze de doctorat

240. Andris Vilks, *Prezentare in cadrul Conferinței „Calea României către zona euro”*, [online], Disponibil la: https://www.slideshare.net/redactie_euractiv/prezentare-andris-vilks-conferina-reprezentana-comisiei-europene, 2015.
241. Aursulesei, T. M., 2020. *Teză de doctorat: Zona euro, zonă monetară optimă?*. Universitatea Alexandru Ioana Cuza Iași, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor.
242. Banca Națională a României, 2022, *Investițiile străine directe în România în anul 2021*, <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=41092&idInfoClass=9403>.
243. Banca Central Europeană, 2014. *Decizia BCE/2014/5*, [online], Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX%3A32014D0005%2801%29>.
244. Banca Central Europeană, 2018. *Raport de Convergență 2018*, [online], Disponibil la: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/ecb.cr201805.ro.pdf>.
245. Banca Central Europeană, 2020. *Raport de Convergență 2020*, [online], Disponibil la: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202006~9fefc8d4c0.rohtml#toc5>.
246. Banca Central Europeană, 2022. *Raport de Convergență 2022*, [online], Disponibil la: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202006~9fefc8d4c0.ro.html>
247. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, 2020. *Strategia de țară a României 2020 – 2025*, [online], disponibil la: <https://www.ebrd.com/strategy-and-policy-coordination/strategy-for-romania-romanian.pdf>.
248. Bodewig, C., Ridao-Cano, C., 2018. *Growing United. Upgrading Europe’s Convergence Machine. World Bank Report on the European Union*, World Bank, Washington DC, <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2019/number/1/article/how-can-europe-upgrade-its-convergence-machine.html>.
249. Broughel, J., Thierer, A., 2019. *Technological innovation and economic growth: A brief report on the evidence*, Mercatus Center, George Mason University, [online], Disponibil la: <https://www.mercatus.org/system/files/brougheltechnological-innovation-mercatus-research-v1.pdf>.
250. Cîrnu, M., 2015. *Studiu privind metodologia de evaluare a cotei de participare la costurile de administrare cu privire la ecosistemele forestiere și acvatice în rândul utilizatorilor direcți / beneficiarilor din zona pilor PNMM, SOLIDARON-PES Pay Pilot*, [online], Disponibil la: https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/metodologie_componenta_b_a2_2_cirnu_maria_pfa_final_6.pdf.

251. Cojanu, V., Bîrsan, M., Mureșsan, L., Aristide, O., 2005. *Elemente ale unei strategii post-aderare pentru România*, Institutul European din România – Studii de impact III, Studiul 7, pp. 40/58, [online], Disponibil la: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Pais3_studiu_7_ro.pdf.
252. Comisia Europeană, 1990. *Raportul "One Market, One Money"*, [online], Disponibil la: https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication7454_en.pdf.
253. Comisia Europeană, 2003. *Recomandarea 2003/361/CE*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A32003H0361>.
254. Comisia Europeană, 2007. *UE și Uniunea Economică și Monetară*, [online], Disponibil la: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/emu/ro/>.
255. Comisia Europeană, 2010. *Raport al Comisiei - Al zecelea raport privind pregătirile practice în vederea viitoarei extinderi a zonei euro*, [online], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52014DC0706>.
256. Comisia Europeană, 2013. *Raport al Comisiei - Al treisprezecelea raport privind pregătirile practice în vederea viitoarei extinderi a zonei euro*, [online], <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0540:FIN:RO:PDF>.
257. Comisia Europeană, 2014. *Raport al Comisiei - Al cincisprezecelea raport privind pregătirile practice în vederea viitoarei extinderi a zonei euro*, [online], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0706>.
258. Comisia Europeană, 2017. *Document de reflecție privind aprofundarea Uniunii Economice și Monetare*, pp.18-24, [online], Disponibil la: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/RO/COM-2018-761-F1-RO-MAIN-PART-1.PDF>.
259. Comisia Europeană, 2018. *Convergence Report*, [online], Disponibil la: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/index.en.html>.
260. Comisia Europeană, 2019a. *Document de reflecție. Către o Europă durabilă până în 2030*, [online], Disponibil la: https://commission.europa.eu/system/files/2019-02/factsheets_sustainable_europe_012019_ro.pdf.
261. Comisia Europeană, 2019b. *European Innovation Scoreboard*. Disponibil la: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en.
262. Comisia Europeană, 2019c. *Manualul utilizatorului pentru definiția IMM-urilor*, Disponibil la: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42921/attachments/1/translations/ro/renditions/pdf>.
263. Comisia Europeană, 2020a. *European Semester 2020: research and innovation sections*, [online] Disponibil la: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/european-research-area/european-semester_en.
264. Comisia Europeană, 2020b, *O strategie pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală*, Disponibil la: <http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/11/o-noua-strategie-pt-IMM-in-EU.pdf>.
265. Comisia Europeană, 2020c. *Raportul de țară din 2020 privind România*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf.

266. Comisia Europeană, 2021a. *Sondajul Flash Eurobarometer 502*, [online], Disponibil la: https://data.europa.eu/ data/ datasets/s2247_92_4_502_eng?locale=en.
267. Comisia Europeană, 2021b. *Sondajul Flash Eurobarometer 508*, [online], Disponibil la: https://data.europa.eu/ data/datasets/s2247_92_4_502_eng?locale=en.
268. Comisia Europeană, 2022. *Raportul privind performanța IMM-urilor*, [online], Disponibil la: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/competitiveness-08-2022/ro/>.
269. Comisia Europeană, 2023a. *2023 European Semester - Report under Article 126(3) of the Treaty on compliance with the deficit and debt criteria*, [online], Disponibil la: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2023-european-semester-report-under-article-1263-treaty-compliance-deficit-and-debt-criteria_en.
270. Comisia Europeană, 2023b. *Spring Economic Forecast: an improved outlook amid persistent challenges*, [online], Disponibil la: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies_en.
271. Comisia Europeană, 2023c. *Scenarios for Adopting the Euro*, [online], Disponibil la: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/scenarios-adopting-euro_en.
272. Comisia Națională de Strategie și Prognoză, 2019. *Planul național de adoptare a monedei euro*, pp. 11 / 90, [online], disponibil la http://www.cnp.ro/user/repository/Comisia_nationala_euro/Planul_national_de_adoptare_a_monedei_euro.pdf.
273. Croatian National Bank, 2018. *Strategy for the Adoption of the Euro in the Republic of Croatia*, Government of the Republic of Croatia.
274. Dandashly, A., Verdun, A., 2009. *The domestic politics of euro adoption in the Czech Republic, Hungary and Poland*, Lucrare prezentată la întâlnirea anuală a American Political Science Association (APSA) din Toronto, [online], Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/228159269_The_Domestic_Politics_of_Euro_Adoption_in_the_Czech_Republic_Hungary_and_Poland/citations.
275. Dăianu, D., et. al, 2017. *România și aderarea la zona euro: întrebarea este în ce condiții!*, Studii de strategie și politici SPOS 2016, [online], Disponibil la: http://zbw.eu/econis-archiv/bitstream/handle/11159/153/Studiu_euro_SPOS_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
276. Dereșe, E., 2014. *Factors affecting the growth of small and medium size enterprises in case of Addis Ababa city administratio*., Doctoral Thesis, Jimma University, [online], Disponibil la: <https://core.ac.uk/download/pdf/286042662.pdf>.
277. Dochia, A., 2008. *Tranziția de la leu la euro pe fundalul crizei financiare mondiale*, Prezentare susținută cu ocazia sesiunii științifice din 2 octombrie 2008, [online], Disponibil la: https://academiaromana.ro/sectii/sectia11_economie/doc/TrecereaEuromateriaAurelianDochia.pdf, pp. 15/23.
278. Dulgheriu, R. G., 2016. *Integrarea monetară europeană – între speranțe și deziluzii*, Teză de doctorat, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" Iași, Școala Doctorală de Economie și Administrarea Afacerilor.

279. Forumul European al tineretului, 2021. *Indicele progresului pentru tineret*, [online], disponibil la: <https://www.youthforum.org/youth-progress-index>.
280. Gunnella, V., Lebastard, L., Lopez-Garcia, P., Serafini, R., Zona Marrioli, A., 2021. *The impact of the euro on trade: two decades into monetary union*, European Central Bank Occasional Paper Series, [online], Disponibil la: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op283~a2ff6f5481.en.pdf>.
281. Guvernul României, 2016. *Hotărâre nr. 931 din 8 decembrie 2016*, [online], Disponibil la: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/184815>.
282. Guvernul României, 2018. *Ordonanță de Urgență nr. 24 din 21 martie 2018*, [online], Disponibil la: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act?ida=150215.
283. Herman Vam Rompuy, 2012. *Towards a genuine economic and monetary union*, Brussels, Disponibil la: <https://www.consilium.europa.eu/media/21570/131201.pdf>.
284. Institutul European din România, 2005. *Uniunea economică și monetară*, Seria Micromonografii – Politici Europene, Tipărit la Master Print Super Offset, Bucuresti, [online], Disponibil la: <https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-stefan-cel-mare-suceava/tehnici-si-operatiuni-bancare-omert-electronic/uniunea-economica-si-monetara/11010307>.
285. International Monetary Fund, 2015. *Central and Eastern Europe: New Member States (NMS) Policy Forum*, [online], Disponibil la: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr1598.pdf>.
286. Isărescu, M., 2014. *România, adoptarea euro și Uniunea Bancară*, Disertație susținută la Conferința Științifică Anuală ERMAS 2014, Cluj-Napoca, [online], Disponibil la: <https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=18132&directLink=1>.
287. Jula, D., 2015. *Metode și tehnici performante de testare a ipotezelor în economie*, Fondul social European, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, [online] Disponibil la: <http://mone.acad.ro/wp-content/uploads/2014/12/Jula-Testarea-ipotezelor.pdf>.
288. Juncker Jean-Claude, 2015. *Completing Europe's Economic and Monetary Union*, European Commission, [online], Disponibil la: <https://ec.europa.eu/commission/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union-en>.
289. Lazea, V., 2015. *Problemele zonei euro și mentalitatea balcanică*, [online], Disponibil la: <https://cursdegovernare.ro/valentin-lazea-problemele-zonei-euro-si-mentalitatea-balcantica.html>.
290. Mamo, F. T., 2012. *Economic Growth and Inflation – A panel data analysis*, Master's Thesis, Sodertorn University Department of Social Sciences, [online], Available at: <https://journalofeconomics.org/index.php/site/article/download/271/317/1039>.
291. Mișcoiu, S., 2021. *Euro-scepticismul Românesc, Euro-entuziasm versus atitudini de opoziție față de Uniunea Europeană din România*, Friedrich-Ebert-Stiftung, [online], Disponibil la: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/18433.pdf>.

292. Mundell, R.A., 1969. *A Plan for a European Currency*, Paper Prepared for Discussion at the American Management Association Conference on Future of the International Monetary System New York.
293. Organizația Social Progress Imperative, 2022. *Indicele de progres social*, disponibil la: <https://www.socialprogress.org/>.
294. Padoa-Schioppa, T., 2002, *Accession Countries on the Way to the Euro: A Central Banker's View*, Conference on "Economic Policy Directions in the OECD Countries and Emerging Markets: Analysing the Experiences".
295. Prelipcean, G., *Economie internațională*, Suport de Curs, [online], Disponibil la: https://www.academia.edu/21129305/Curs_economie_internationala.
296. Raykowski, A., 2021. *Using AHP and ANP in Public Administration. A case study of the euro convergence criteria*, Master's Thesis, The University of Pardubice, Faculty of Economics and Administration, [online], Disponibil la: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/77521/RaykowskiA_UsingAHP_JK_2021.pdf?sequence=1.
297. Rosenberg, N., 2004. *Innovation and economic growth*, Organization for Economic Co-operation Development, [online], Disponibil la: <https://www.oecd.org/cfe/tourism/34267902.pdf>.
298. Sdrakas, N., Viguie, C., 2003. *VAR modelling of the euro area GDP on the basis of principal component analysis*. European Commission Working Papers and Studies, 4th Eurostat and Dg Ecfm Colloquium on Modern Tools for Business Cycle Analysis "Growth and cycle in the Euro-zone, [online], Disponibil la: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-working-papers/-/ks-an-03-070>.
299. Uniunea Europeană, 2012. *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, [online], Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EL>.
300. Uniunea Europeană, 2016. *Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene*, Official Journal of the European Union, C202, [online], Disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:C:2016:202:TOC>.

Site-uri

301. Andreessen, M., 2014. *Turn Detroit into Drone Valley*. Politico, [online], Disponibil la: <https://www.politico.com/magazine/story/2014/06/turn-detroit-into-drone-valley-107853>.
302. ARB, 2022. <https://www.arb.ro/sistemul-bancar-din-romania/sistemul-bancar-din-romania/>.
303. BNR, 2023. *Baza de date interactivă*, <https://www.bnr.ro/Credite-acordate-gospodariilor-populatiei-5771-Mobile.aspx>
304. Drawio, www.draw.io, folosit pentru realizarea diagramelor.
305. European Central Bank, www.ecb.europa.eu.
306. Eurostat Database, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

307. Globerman, S., 2020. *Modern monetary theory*, Part 4: MMT and quantitative easing, [online], Disponibil la: <https://www.fraserinstitute.org/blogs/modern-monetary-theory-part-4-mmt-and-quantitative-easing>.
308. Google Scholar, <https://scholar.google.com/>.
309. Human Development Reports, hdr.undp.org.
310. Journal Storage, www.jstor.org.
311. Journal Storage, www.sciencedirect.com
312. Organisation for Economic Co-operation and Development, stats.oecd.org.
313. Oxford Academic, qje.oxfordjournals.org
314. Oxford English Dictionary, www.oed.com.
315. Survio, <https://www.survio.com/survey/d/U9Z6W9T1O1A7P4G1W>, folosit pentru realizarea chestionarului și distribuirea acestuia.
316. Web of Science, <https://access.clarivate.com>.
317. World Bank Group, 2023, https://databank.worldbank.org/id/42cf7c81?Report_Name=export-and-import-data.